

PETINDVAJSETLETNA ZGODBA

KAZALO

	Uvod	5
	Postavljanje finančnih in davčnih temeljev	6
	Zagon gospodarstva in rast BDP	8
	Pot do mednarodnega priznanja in zunanja politika	9
	Obramba in zaščita ter reševanje	13
	Po milici slovenska policija v službi ljudi že 25 let	15
	Slovenija še naprej socialna država	17
	Velika pozornost invalidom	19
	Za boljše zdravje	20
Poslovanje z državo: od »urejanja na peš« k sodobnim »e-storitvam« iz domačega naslonjača		22
	Informatizacija sodstva in zemljiške knjige	24
Hrana za jutri, skrb za naravno bogastvo v gozdu in morju		24
	Varuj(e)mo okolje!	27
	Varčevanje z energijo	29
	Promet in varnost	30
	Kultura na špicah in v številkah	31
	Od vrtca do fakultete	35
	Slovenski znanstveni dosežki	37
	Športni dosežki	39
	Razvojni preboj	40

PETINDVAJSETLETNA ZGODBA

Letos obeležujemo 25 let oziroma četrt stoletja, odkar je Slovenija samostojna in neodvisna država. Na prehojeno pot lahko gledamo bolj ali manj ponosno. Nekatere stvari, ki so se nam morda takrat zdele nedosegljive, so zdaj samoumevne. Predvsem na področju življenja posameznika in družbe je mogoče čutiti, kaj vse se je v zadnjih 25 letih spremenilo in tudi izboljšalo.

Po letih gospodarske in finančne krize, slabega gospodarjenja z bankami in podjetji in ne nazadnje tudi z državo je čas, da v prihodnost pogledamo z večjim optimizmom.

Prav je, da se večkrat spomnimo na dobre plati družbe, v kateri živimo, in na področja, ki so dobro urejena – celo tako, da smo lahko vzor drugim razvitim državam. Med prednostmi zagotovo velja izpostaviti kakovostno javno zdravstvo, porodniško varstvo in zgodnje izobraževanje otrok, sistem vrtcev, zdravo okolje in še bi se kaj našlo.

Zagotovo pa lahko rečemo, da je Slovenija s svojimi prebivalci po 25 letih zrela, samozavestna, živahna, sodobna, pogumna, razvijajoča se in optimistična.

POSTAVLJANJE FINANČNIH IN DAVČNIH TEMELJEV

Ob proglasitvi samostojnosti smo se uspeli finančno osamosvojiti z eno najhitrejših in najuspešnejših zamenjav valute (v treh dneh, v oktobru 1991 z menjalnim razmerjem 1 : 1) – uvedli smo slovensko valuto, tj. tolar. Takratne celotne devizne rezerve slovenskega bančnega sistema so znašale 170 milijonov ameriških dolarjev oziroma preračunano v evre okoli 150 milijonov evrov.

Uspešno smo izpeljali pomembne postopke vzpostavitve ključnih institucij na področju javnih financ (Davčna uprava RS, Carinska uprava RS), bančništva in zavarovalništva in trga vrednostnih papirjev (Banka Slovenije, Agencija za zavarovalni nadzor in Agencija za trg vrednostnih papirjev). V Sloveniji so se oblikovali trije nadzorni organi, specializirani za posamezni sektor finančnega trga.

Slovenija se je vključila v skupino Svetovne banke, Mednarodni denarni sklad, Evropsko banko za obnovo in razvoj, Razvojno banko Sveta Evrope, Medameriško razvojno banko in druge pomembne mednarodne finančne institucije.

Uspešno smo izvedli tudi postopek vzpostavljanja davčnega in carinskega sistema, vključno z ukinitvijo prometnega davka in uvedbo DDV v juliju 1999.

Slovenija je v 25 letih vzpostavila samostojen sistem javnih financ, 1. januarja 2007 je kot prva po scenariju „velikega poka“, tj. z nepreklicnim fiksiranjem menjalnega tečaja ter istočasno uvedbo evrobankovcev in evrokovancev, sprejela evro, in se prilagodila zahtevam skupne evropske valute.

Po začetnih kompleksnih in zamudnih načinih za prijavo dohodnine imamo zdaj že nekaj let preprost in učinkovit ter državljanom prijazen sistem informativnih izračunov dohodnine. Letna odmera dohodnine na podlagi Informativnih izračunov dohodnine je prvič potekala leta 2008: več kot 98,5 % zavezancem tako ni več treba vsako leto kupovati ali tiskati dohodninskih obrazcev, jih ročno izpolnjevati in oddajati na uradih ali poštah, saj informativni izračun dohodnine prejmejo na dom.

Vzpostavili smo tudi učinkovit sistem izvajanja kohezijske politike, ki omogoča črpanje evropskih razvojnih sredstev. Napredek, ki je bil dosežen s pomočjo tega denarja, je mogoče zaznati v vsaki slovenski občini.

Med prvimi v Evropski uniji smo uvedli popolno brezpapirno poslovanje na področju carin pri vlaganju carinskih deklaracij. Slovenija je že leta 1996 začela s popolnim elektronskim brezpapirnim carinjenjem, ki je bilo na začetku namenjeno le večjim podjetjem, ki so tak način carinjenja lahko podprla, leta 2008 oziroma 2009 pa je bilo popolno brezpapirno elektronsko carinjenje omogočeno prav vsem subjektom. Danes se vlagajo le elektronske carinske deklaracije brez vseh prilog, posledično pa ni potrebe po fizičnem arhiviranju, ki ga je prej zagotavljal carinski organ.

Slovenija je bila v letu 2014 na drugem mestu (takoj za Nizozemsko) glede na uporabo poenostavljenih carinskih postopkov v Evropski uniji.

Z združitvijo davčne in carinske uprave v Finančno upravo RS smo v Sloveniji dobili velik nadzorni organ, ki omogoča in zagotavlja boljši servis za zavezance in zagotavlja še višjo stopnjo prostovoljnega izpolnjevanja obveznosti.

Slovenija je z izjemnimi naporji vlade konec leta 2015 dosegla javnofinančni primanjkljaj v višini 2,9 % BDP, zaradi česar Evropska komisija po sedmih letih postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem Svetu Evropske unije za Slovenijo predlaga končanje postopka in prehod iz korek-

tivne v preventivno roko Pakta stabilnosti in rasti.

Slovenija po tem, ko je med letoma 2009 in 2013 zaradi finančne krize izkazovala drugi največji kumulativni padec BDP za Grčijo, in sicer za skoraj 10 odstotnih točk, posledice česar so bile težave v bančnem sektorju in širšem gospodarskem prostoru, v letu 2016 beleži dobro gospodarsko stanje, ki se izkazuje z blizu 3-odstotno gospodarsko rastjo v 2015. Pozitivna gospodarska slika pomembno vpliva na krepitev zaposlovanja in na splošne razmere na trgu dela ter v podjetniškem sektorju, bančni sistem je ponovno vzdržen. Slovenija po daljšem času uživa višjo raven družbenega optimizma.

FINANČNI TEMELJI

Finančna osamosvojitvev

- ob osamosvojitvi zamenjava valute v samo 3 dneh

Samostojen sistem javnih financ

- vzpostavitev davčnega in carinskega sistema
- vzpostavitev ključnih institucij na področju bančništva, zavarovalništva in trga vrednostnih papirjev

Skupna evropska valuta

- 1. januar 2007 sprejem evra

Učinkovit in državljanom prijazen sistem informativnih izračunov dohodnine

- 98,5 % zavezancem ni treba vsako leto kupovati ali tiskati dohodninskih obrazcev

Učinkovit sistem izvajanja kohezijske politike

- črpanje evropskih razvojnih sredstev
- napredek zaznati v vsaki občini v Sloveniji

Zmanjševanje javnofinančnega primanjkljaja

- Konec leta 2015 dosegli javnofinančni primanjkljaj pod 3 odstotke BDP

ZAGON GOSPODARSTVA IN RAST BDP

Osamosvojitve Slovenije je prinesla novo pozicioniranje Slovenije tako na globalnih kot evropskih trgih. Slovenija je postala zanimiva lokacija za tuje neposredne investitorje. Tuje neposredne investicije so v Sloveniji od osamosvojitve dalje pomembno prispevale k učinkovitosti in rasti gospodarstva, in sicer prek dodatnih virov v obliki kapitala, tehnologije, organizacijskih, marketinških in drugih znanj ter dostopa do novih trgov.

Slovenski bruto domači proizvod (BDP) se je od leta 1991 do leta 2015 realno povečal za 75,2 %, BDP na prebivalca pa za 70,0 % (leta 1991 je BDP na prebivalca znašal dobrih 5.000 evrov, leta 2015 pa je presegel 18.000 evrov).

Z letom 1990 je začelo število podjetij naglo naraščati. Po osamosvojitvi Slovenije so naša podjetja hitro izšla iz transformacijske depresije in se po izgubi jugoslovanskih trgov uspešno preusmerila na tuje trge ter tako poskrbela za ohranitev javnofinančnega ravnovesja in uravnoteženo plačilno bilanco.

Leta 1991 še ni bilo vzpostavljenega podpornega okolja za podjetništvo, že leta 1995 pa sta bila ustanovljena Pospeševalni center za malo

BDP IN GOSPODARSTVO

BDP

- od leta 1991 do leta 2015 se je realno povečal za 75,2 %, BDP na prebivalca pa za 70,0 %
- 1991 BDP na prebivalca dobrih 5.000 evrov → 2015 BDP na prebivalca presegel 18.000 evrov

Podporno okolje za podjetništvo

- od 1994 pospešeno nastajanje podpornih institucij v obliki tehnoloških parkov in inkubatorjev
- z neposrednimi subvencijami oziroma sredstvi EU, podpora za več kot 3.000 majhnih in srednjih podjetij
- ustvarjenih 1.400 inovacij in patentov
- spodbuda za 1,75 milijarde evrov zasebnih vlaganj
- ustvarjenih več kot 45.000 delovnih mest
- v obdobju 2008-2015 registriranih 48.000 novih gospodarskih družb, največ v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih ter v trgovini in predelovalnih dejavnostih

Turizem

Zadnjih 25 let:

- število tujih turističnih prenočitev se je potrojilo
- število prenočitev domačih gostov se je povečalo za 35 %
- v zadnjih 25 letih v Sloveniji letovalo 59 milijonov turistov, ki so ustvarili 187 milijonov prenočitev
- 1991 v hotelih približno 28.274 ležišč, 2015 v hotelih 41.208 ležišč

Evropska sredstva

- število turističnih kapacitet se je povečalo za več kot 11.800, število obiskovalcev v obnovljenih in revitaliziranih objektih kulturne dediščine in javne kulturne infrastrukture pa za 760.000

gospodarstvo (PCMG) in Pospeševalna mreža za malo gospodarstvo, ki je vključevala lokalne in regionalne podjetniške centre. PCMG se je kasneje preoblikoval v Javno agencijo RS za podjetništvo in tuje investicije (JAPTI). Leta 2012 pa se je JAPTI združil s Slovensko turistično organizacijo (STO) in Javno agencijo RS za tehnološki razvoj (TIA).

Od leta 1994 smo priča vsakoletnemu nastajanju novih podpornih institucij v obliki tehnoloških parkov in inkubatorjev. Z neposrednimi subvencijami oziroma sredstvi EU je bilo podprtih več kot 3.000 majhnih in srednjih podjetij, ki so ustvarila 1.400 inovacij in patentov ter spodbudila za 1,75 milijarde evrov zasebnih vlaganj ter ustvarila več kot 45.000 delovnih mest.

Z vključitvijo Slovenije v Evropsko unijo se nam je odprl enotni evropski trg, ki zagotavlja prost pretok blaga, storitev, ljudi in kapitala, torej carin in tarif prosto trgovino med državami članicami.

Pomemben je tudi dosežek izboljšanje sodelovanja znanosti in gospodarstva. Prek različnih ukrepov na področju raziskav, razvoja in inovacij smo spodbujali povezovanje znanosti in gospodarstva, izboljševali inovacijsko aktivnost podjetij ter komercializacijo rešitev, kot so mladi raziskovalci, krepitev razvojno-raziskovalnih

oddelkov v podjetjih, spodbujanje tehnoloških naložb, razvojnih centrov slovenskega gospodarstva itd.

Pomembna gospodarska panoga v vseh letih od osamosvojitve še bolj postaja turizem. Število tujih turističnih prenočitev se je v zadnjih 25 letih potrojilo, medtem ko se je število prenočitev domačih gostov povečalo za 35 %.

Samo s pomočjo evropskih sredstev se je število turističnih kapacitet povečalo za več kot 11.800, število obiskovalcev v obnovljenih in revitaliziranih objektih kulturne dediščine in javne kulturne infrastrukture pa za 760.000.

Leta 1991 je bilo v hotelih približno 28.274 ležišč v vseh kategorijah hotelov oziroma 38 % vseh turističnih nastanitvenih zmogljivosti v Sloveniji. Do leta 2015 pa je število razpoložljivih ležišč v hotelih presežilo 41.208 postelj (33-odstotni delež), kar predstavlja 46-odstotno rast.

Slovenija spodbuja tudi trajnostni razvoj turizma – leta 2015 je denimo 29 hotelov prejelo certifikat pohodniškega in kolesarskega hotela.

POT DO MEDNARODNEGA PRIZNANJA IN ZUNANJA POLITIKA

Republika Slovenija je prehodila dolgo pot od tistega junijskega večera leta 1991, ko je na Trgu republike zavihrala zastava samostojne Slovenije. Naš napredek in razvoj sta rezultat dela in prizadevanj vseh naših državljanov in državljanov. K prepoznavni, odgovorni in načelni vlogi, ki jo Republika Slovenija danes igra v evropski in širši mednarodni skupnosti, pa so pripomogli vsi, ki so v zadnjih dveh desetletjih in pol svoje delo v okviru slovenske diplomacije opravljali z vso resnostjo, predanostjo in samoiniciativnostjo.

Diplomacija samostojne slovenske države se ni začela junija 1991, temveč lahko njen zagon umestimo v maj 1990, ko je mandat nastopila prva slovenska demokratično izvoljena vlada. V tem obdobju je bila v okviru Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje pod vodstvom ministra dr. Dimitrija Rupla sprejeta odločitev, da mora Slovenija na ključnih lokacijah v tujini odpreti svoja samostojna predstavništva. Prav tako je bil cilj izgraditi slovensko zunanjo politiko in pravo zunanje ministrstvo.

Prvega pooblaščenega predstavnika Slovenije v tujini je vlada imenovala avgusta 1990, in sicer dr. Lojzeta Sočana, vodjo predstavništva Ljubljanske banke v Bruslju. Do junija 1991 se mu je pridružilo še več kot ducat predstavnikov bodisi vlade bodisi ministra za zunanje zadeve. Večinoma so prihajali iz poslovnih krogov, iz krogov slovenskih manjšin in izseljenskih skupnosti, med njimi pa so bili tudi tujci, ki so bili s Slovenijo povezani na povsem osebnih ravneh. Obenem se je Slovenija naslanjala na diplomate, ki so takrat še opravljali naloge na diplomatskih predstavništvih takratne skupne države, a so bili s svojim delom in stiki v veliko pomoč slovenskim prizadevanjem.

Po juniju 1991 se je imenovanje pooblaščenih predstavnikov še razmahnilo, v Ljubljano so se vrnili slovenski diplomati, ki so se umaknili iz sistema nekdanje države. Nekateri od njih so prevzeli naloge predstavljanja Slovenije in njenih interesov v tujini. Interes pa je bil takrat seveda popolnoma jasen: zagotoviti mednarodno priznanje nove države, in to v mednarodni skupnosti, ki si je pred razpadom SFRJ v glavnem zatiskala oči in ki je bila nastanku nove države dokaj nenaklonjena.

Pa vendarle so prizadevanja mlade slovenske diplomacije konkretne rezultate pokazala rel-

OD MEDNARODNEGA PRIZNANJA DO VARNE, USPEŠNE IN V SVETU SPOŠTOVANE SLOVENIJE

Maj 1990

mandat nastopi prva slovenska demokratično izvoljena vlada

- zagon diplomacije samostojne slovenske države

Razglasitev samostojnosti 26. junija 1991

- Hrvaška prva prizna Slovenijo dan po osamosvojitvi

Sprejem brionske deklaracije 7. julija 1991

- konec desetdnevne vojne v Sloveniji

Do konca leta 1991

- Slovenijo priznajo Litva, Gruzija, Latvija, Estonija, Ukrajina in Belorusija in kot prva zahodna država Islandija; decembra 1991 odločitev o priznanju objavita tudi Nemčija in Švedska

23. december 1991

- Skupščina RS sprejme novo ustavo, ki je tudi prva ustava samostojne Slovenije

15. januar 1992

- priznanje Evropske skupnosti (predhodnice današnje Evropske unije) je bila prelomnica pri vključevanju mlade države v mednarodno skupnost

22. maj 1992

- Slovenija postane 176. članica svetovne organizacije Združenih narodov; s tem se dokončno zariše na zemljevid samostojnih, suverenih in enakopravnih članic mednarodne skupnosti

V začetku leta 1993

- Slovenija je sprejeta v Mednarodni denarni sklad in Svetovno banko, članica Sveta Evrope postane maja 1993; prva mednarodna povezava, v katero se vključi, je Konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi (pozneje preimenovana v Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi)

April 1993

- Slovenija podpiše sporazum o sodelovanju z Evropsko skupnostjo in vključitev v to evropsko družino postane glavni zunanjepolitični cilj

November 1994

- Slovenija postane pridružena članica Nata

Junij 1996

- Slovenija podpiše pridružitveni sporazum z EU in odda prošnjo za polnopravno članstvo

29. marec 2004

- Slovenija postane članica Nata

1. maj 2004

- Slovenija skupaj s še devetimi državami vstopi v EU

1. januar 2007

- Slovenija kot prva med novimi članicami EU uvede evro

22. december 2007

- Slovenija postane članica schengenskega območja

Prva polovica leta 2008

- Slovenija kot prva med državami, ki so vstopile leta 2004, prevzame predsedovanje povezavi

Leto 2010

- Slovenija vstopi v Organizacijo za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD)

Leto 2015

- nova deklaracija slovenske zunanje politike opredeljuje tri stebre: varnost, načelo miroljubne politike, usmeritev v blagostanje

Leto 2016

- Slovenija ima 52 diplomatskih predstavništev po svetu ter 18 generalnih konzulatov
- gospodarska diplomacija podpira internacionalizacijo izvozno usmerjenega gospodarstva

ativno kmalu po razglasitvi samostojnosti. Prvo priznanje je 26. junija prišlo s Hrvaške, do decembra so sledila priznanja držav nekdanje Sovjetske zveze – Litve, Gruzije, Latvije, Estonije, Ukrajine in Belorusije. 19. decembra 1991 nas je kot prva zahodna država priznala Islandija, ki nam je svoje prijateljstvo izkazala tudi pol leta kasneje in postala predlagateljica resolucije Generalne skupščine OZN o sprejemu Slovenije v svetovno organizacijo. 19. decembra sta odločitev o priznanju objavili tudi Nemčija in Švedska, njuno priznanje pa je stopilo v veljavo 15. januarja 1992, ko so nas priznale države Evropske skupnosti, pa tudi večina drugih evropskih držav in Kanada ter Avstralija. Dva dni prej je prišlo priznanje iz Vatikana, nato še iz San Marina. Januarja je novo državo priznala večina držav Južne Amerike, nato februarja Ruska federacija, marca pa se je Slovenija vključila v tedanjo Konferenco o varnosti in sodelovanju v Evropi (današnji OVSE). Aprila je priznanje prišlo tudi s strani ZDA. Do konca pomladi 1992 se je Slovenija jasno izrisala na svetovnem političnem zemljevidu.

22. maja 1992 je samostojna Republika Slovenija postala članica Organizacije združenih narodov. S tem se je dokončno zarisala na zemljevid samostojnih, suverenih in enakopravnih članic mednarodne skupnosti. Članstvo v OZN, ki

smo ga dosegli manj kot leto dni po razglasitvi samostojnosti, nam ni bilo podarjeno. Bilo je rezultat izjemnih prizadevanj ter pisanega nabora aktivnosti slovenskih diplomatov in drugih predstavnikov. Nekatero od teh aktivnosti so bile klasične in formalne, še več je bilo tistih, ki so terjale iznajdljivost ter inovativnost.

Če se ozremo nazaj na prehojeno pot od začetkov v letu 1990 do danes, lahko rečemo, da sta slovenska zunanja politika ter diplomacija sooblikovali rastoče ambicije in cilje slovenske države ter pomembno prispevali k njihovemu uresničevanju. Danes je Slovenija članica Evropske unije in Nata, za nami je vodenje OVSE, Evropske unije ter Sveta Evrope. Slovenija je tudi članica Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj, drugih mednarodnih organizacij in pomembnih neformaliziranih globalnih in regionalnih povezav. Kot mlada država smo z odliko opravili svoj mandat v Varnostnem svetu OZN, že drugič uživamo zaupanje kot članica Sveta OZN za človekove pravice in smo članica Izvršnega odbora UNESCO. Prilagajamo se spremembam v mednarodni skupnosti ter vrsti izzivov, s katerimi se soočajo tako Slovenija in Evropa kot tudi celotna mednarodna skupnost – od terorizma do podnebnih sprememb, od migracij do staranja prebivalstva. Diplomacija zna danes prisluhni interesom gospodarstva in ga podpreti v njegovih prizadevanjih.

Lansko leto smo veliko dela skupaj z vrsto partnerjev iz političnih, strokovnih in akademskih krogov, pa tudi z zainteresirano javnostjo vložili v pripravo dveh novih strateških dokumentov slovenske zunanje politike. Pred tem je zadnji strateški dokument s področja zunanje politike nastal leta 1999. Z uspešnim delom slovenske države in diplomacije so bili cilji, ki jih je ta dokument določal, doseženi in preseženi. Dodatno k temu so se razmere v mednarodni skupnosti močno spremenile, prerazporedila so se razmerja moči, pojavili so se novi akterji in povsem novi izzivi. V zadnjih osmih letih se soočamo že s tretjo globalno krizo, saj po finančnem zlomu in krizi svetovnega gospodarstva danes žal govorimo o varnostni krizi, ki jo generirajo novi konflikti, nerešene regionalne krize, terorizem. Vsi ti procesi neposredno vplivajo tudi na Slovenijo in Evropsko unijo.

Cilje ter prioritete, ki jih opredeljuje nova deklaracija, lahko razvrstimo v tri stebre: prvi sklop je varnost in zajema delovanje Slovenije v vseh mehanizmih za zagotavljanje mednarodnega miru in varnosti, vključno z OZN, Nato, OVSE ter mirovnimi operacijami in misijami. Drugi steber predstavlja načelo miroljubne politike, tretji sklop naših prioritiet pa je usmerjen v blagostanje – v prvi vrsti za aktivno delovanje Slovenije kot članice Evropske unije v podporo našim nacionalnim prioriteta ter interesom.

Slovenija ima trenutno mrežo 52 diplomatskih predstavništev po svetu. Na 21 predstavništvih delujejo diplomati, ki se ukvarjajo izključno z ekonomskim področjem, na preostalih te naloge opravljajo drugi diplomati ali lokalni uslužbenci. Slovenija je v 25 letih izgradila tudi mrežo 18 generalnih konzulatov, ki jih vodijo častni generalni konzuli, in 101 konzulat, ki ga vodijo častni konzuli.

Vsa ta leta so se aktivnosti nadgrajevale, prilagajale in širile, da bi servis države čim bolj približali potrebam in pričakovanjem državljanov in gospodarstva Slovenije. Ne nazadnje je slovensko gospodarstvo izrazito izvozno usmerjeno in pri svoji internacionalizaciji zahteva podporo diplomacije. Gospodarska diplomacija zunanjega ministrstva tako rešuje prošnje slovenskega gospodarstva, podpira slovenska podjetja na njihovi poslovni poti v tujini in izvaja aktivnosti za privabljanje tujih investicij.

Povpraševanje državljanov in slovenskega gospodarstva je slovensko zunanje ministrstvo privedlo, da je okrepilo vizno poslovanje. Ta cilj se dosega in krepi s sodelovanjem z drugimi schengenskimi državami, ki nas v vizumskih postopkih zastopajo tam, kjer nimamo svojega predstavništva, kar je to storitev razširilo na 140 dodatnih lokacij po svetu. Dodatno smo

vizumsko poslovanje okrepili tudi z outsourcingom oziroma agencijskim zastopanjem. Ti ukrepi krepijo medčloveške stike, turizem, poslovne vezi in na splošno tudi čezmejno sodelovanje.

OBRAMBA IN ZAŠČITA TER REŠEVANJE

Obrambne sile Republike Slovenije se do leta 1994, ko so se preimenovala v Slovensko vojsko, niso bistveno spreminjale. Pozneje sta Vlada in Državni zbor Republike Slovenije sprejela odločitev, da se Slovenska vojska preoblikuje v majhno, poklicno in sodobno oboroženo silo, katere pripadniki bodo zagotavljali mir in varnost tako doma kot po svetu, kar je tudi v našem nacionalnem interesu.

V stalni sestavi oboroženih sil je bilo ob koncu leta 1994 približno 3.000 poklicnih pripadnikov Teritorialne obrambe in 5.000 vojakov na služenju vojaškega roka v eni generaciji, v vojni sestavi pa 54.000 pripadnikov Teritorialne obrambe.

Slovensko vojsko danes sestavljajo pripadniki stalne in pogodbene sestave. Stalna sestava so poklicni pripadniki Slovenske vojske, pogodbeni pa državljani, ki sklenejo pogodbo o službi v rezervni sestavi. Konec leta 2015 je stalna sestava štela 7.049 pripadnikov, od tega 16 % žensk, pogodbeni pa 914.

Eden od mejnikov v obdobju samostojne Republike Slovenije je bil vstop v Nato. Državni zbor je odločitev, da se bo Slovenija vključila v

evroatlantske povezave, sprejel leta 1993. Leta 1996 je Slovenija začela dialog z Natom, ki je odprl vrata izmenjavi izkušenj in znanja ter bil temeljni okvir izvedbe reform slovenskega obrambnega sistema, predvsem strukture sil Slovenske vojske in zmogljivosti, ki bi jih Slovenija potrebovala kot morebitna članica Nata. Državni zbor Republike Slovenije je 11. aprila 1996 sprejel sklep, da Slovenija svoj temeljni varnostni interes zagotavlja v okviru kolektivne obrambe, ki ga omogoča članstvo v Natu. Kot prva partnerska država je Slovenija 14. aprila 1996 na predlog Nata začela individualni dialog z zavezništvom, medtem ko se je že leta 1994 med prvimi državami vključila v Partnerstvo za mir. Prvo sodelovanje Slovenske vojske v mednarodnem vojaškem posredovanju in izvajanju skupnih operacij je potekalo od 14. maja do 28. junija 1997 na misiji Nato AFOR Allied Harbour. Konec leta 1998 je v Sloveniji potekala prva mednarodna vojaška vaja Cooperative Adventure Exchange 98, ki je bila prvič v zgodovini zunaj držav članic Nata. Pristopni pogovori z Natom so se končali s povabilom k pridružitvi Slovenije, ki je 29. marca 2004 postala polnopravna članica zveze Nato. Istega leta je Slovenija prvič napotila pripadnike Slovenske vojske na mednarodno misijo Isaf v Afganistan. Na misijo Kfor na Kosovo je največji kontingent Slovenske vojske odšel februarja 2007, ko je

takrat prvič prevzel svoje območje odgovornosti in poveljeval pripadnikom tuje vojske, članice Nata.

Z vključitvijo v Nato je Slovenija dobila stopnjo varnosti, ki si je sama kljub nekajkrat večjemu finančnemu vložku ne bi mogla zagotoviti. Postala je polnopravna članica kluba držav, ki temelji na vrednotah demokracije, vladavine prava, spoštovanja človekovih pravic in posameznika, in vstopila v razmerje kolektivnega zagotavljanja varnosti s sorodnimi državami. Hkrati Slovenija prispeva h kredibilnosti zavezništva ter kolektivni in posredno tudi nacionalni varnosti s sodelovanjem v operacijah in vajah pod okriljem Nata, vplačevanjem sorazmernega deleža v Natove proračune, prispevanjem v njegove strukture, izgradnjo zmogljivosti skladno s sprejetimi Natovimi cilji zmogljivosti in sodelovanjem v večnacionalnih programih skupnega razvoja zmogljivosti. S področja zaščite in reševanja je pomembno leto 1994, ko je v Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje dozorela odločitev, da se več klicnih števil reševalnih služb nadomesti z enotno številko 112. Številka 112 je začela redno v vseh 13 regijskih centrih za obveščanje delovati leta 1998, s čimer je bila Slovenija druga država v Evropi, ki je za klic v sili vzpostavila številko 112 na območju cele države.

Obseg storitev smo še razširili in med prvimi uvedli možnost samodejnega prikaza lokacije klicatelja, leta 2009 pa z inovativno rešitvijo WAP112 kot prvi v Evropi gluhim in naglušnim omogočili besedilne klice na številko 112. Leta 2014 smo z domačo tehnično rešitvijo uspeli vzpostaviti sistem za prejem samodejnih klicev v sili iz vozil eCall. Klic eCall v Sloveniji redno

deluje od 1. decembra 2015 in smo prva država v Evropi, v kateri sistem eCall redno deluje na območju cele države.

OBRAMBA IN ZAŠČITA TER REŠEVANJE

Uradni začetek razvijanja lastnih oboroženih sil

- 2. junija 1991 slovesno zapriseže prva generacija vojaških nabornikov, ki so služili v Teritorialni obrambi

Sestava oboroženih sil

- 1994 približno 3000 poklicnih pripadnikov → 2015 približno 7000 poklicnih pripadnikov

Mejnik je leto 2004

- vstop Slovenije v NATO
- Slovenija pridobi stopnjo varnosti, ki je sama, kljub večjemu finančnemu vložku ne bi mogla zagotoviti

Zaščita in reševanje

- 1994 - odločitev, da se več klicnih števil reševalnih služb nadomesti z enotno številko 112
- 1998 - Slovenija druga država v Evropi, ki za klic v sili vzpostavi številko 112 na območju cele države
- 2009 - Slovenija kot prva v Evropi gluhim in naglušnim omogoči besedilne klice na številko 112
- 2015 - prva država v Evropi, v kateri eCall sistem za prejem samodejnih klicev v sili iz vozil redno deluje na območju cele države

PO MILICI SLOVENSKA POLICIJA V SLUŽBI LJUDI ŽE 25 LET

Slovenska policija je v zadnjih 25 letih prehodila zahtevno pot. V prelomnih trenutkih vojne za osamosvojitve leta 1991, v vesplošnem ozračju strahu in negotovosti, se je takratna milica pri ubranitvi slovenske države odločno postavila na stran ljudstva. Bila je edina oborožena sila, na katero so se slovenski državljani lahko dejansko zanesli. »Naši«, slovenski miličniki so namreč z različnimi predhodnimi aktivnostmi premišljeno zavarovali porajajoče se demokratične procese, nato pa so se še požrtvovalno udeleževali v oboroženih spopadih proti hegemonistični centralni oblasti, nekateri tudi za ceno svojih življenj. Takrat se je pokazalo, kako notranje enotna, odlično organizirana, dobro izkušena in visoko strokovno usposobljena je slovenska policija.

Brez tega milica kot del obrambnih sil v Sloveniji pred četrto stoletja ne bi mogla odigrati tako ključne vloge pri tlakovanju poti do nove, svobodne in samostojne države. Izjemnega pomena pa je bilo tudi njeno tesno sodelovanje s civilnim prebivalstvom, ki je policistom popolnoma zaupalo. To zaupanje in velik ugled med ljudmi sta poleg predanega in strokovnega vsakodnevnega opravljanja nalog še danes

osnova za uspešno delo slovenske policije. Brez vzajemnega sodelovanja z državljani se namreč policija ne bi mogla razviti v sodobno varnostno institucijo, ki deluje po evropskih standardih in dosega vrhunske rezultate. Prav tako brez prave podpore ljudi ne bi mogla ohranjati zavidljivo visoke stopnje varnosti v državi, kakršno lahko uživamo že zadnjih 25 let.

Marsikdo jo ima za samoumevno, a dejstvo je, da je varnost ena redkih »dobrin«, za katero si je bilo in si je treba še vedno nenehno aktivno prizadevati, da je lahko ostala na tako visoki ravni in je med tranzicijo v drug sistem kljub številnim preizkušnjam nismo izgubili, tako kot smo na žalost številne druge. Nasprotno, Slovenija je ohranila in še okrepila varnost kot eno od najpomembnejših vrednot demokratične države. Ostaja namreč »oaza« varnosti in miru, kar dokazujejo številni mednarodni indeksi, ki jo uvrščajo v skupino najvarnejših držav na svetu. Za to pa je zaslužna prav policija, saj vsem državljanom in drugim, ki v njej živijo ali jo obiščejo, s strokovnim operativnim delom zagotavlja varnost pred vsemi oblikami kriminalitete ter zmanjšuje in obvladuje tudi ostala varnostna tveganja in na ta način prispeva k zmanjševanju ogrožanja telesne integritete in premoženja ljudi ter njihovega občutka strahu pred tem, da postanejo žrtve kaznivih dejanj.

Danes je v Sloveniji 8.151 policistk in policistov, ki so njenim prebivalcem dosegljivi 24 ur na dan in ki svoj poklic opravljajo tudi v najzahtevnejših pogojih, v mrazu in dežju, če je treba, marsikdaj so izpostavljeni hudim psihofizičnim obremenitvam in pritiskom, celo nevarnosti za svoje življenje. Pa vendar jim vsaka uspešno izvedena naloga daje notranje zadoščenje, da so preprečili kaznivo dejanje, našli storilca, rešili človeško življenje. Po vsej državi je dostopnih 111 policijskih postaj in skoraj pol milijona klicev na telefonsko številko policije 113 v samo zadnjem letu kaže, da se lahko občani še vedno zanesejo, da jim bodo policisti pomagali vsakič, ko bodo v stiski, pa naj gre za ukradeno denarnico, vlom v stanovanje, prometno nesrečo ali morda nasilje v družini. In tudi v primerih, ko se občani na policijo obrnejo »zgolj« v iskanju strokovnega mnenja, preventivnega nasveta, morda tolažbe, poskuša biti policija prijazen »servis« državljanom, jim prisluhne in v duhu spoštljivega partnerskega odnosa pomaga po svojih najboljših močeh.

V več kot dveh desetletjih so policijo zaznamovali številni zgodovinski mejniki, obsežni varnostni projekti in organizacijske spremembe, ki so vplivale na delo policistov in javnosti. Usmerjene so bile k še večji profesionalizaciji policije, povečanju učinkovitosti policijskega dela, raz-

voju preventivnega delovanja in uvajanju novih oblik in metod dela, s katerimi so se lahko policisti na terenu še bolj približali ljudem.

Po drugi strani pa si po letih gospodarske krize, ki je sledi pustila tudi v policiji, v prihodnosti želijo boljšega vrednotenja svojega dela in hitrejšega razvoja svoje opreme, vozil in različnih visokotehnoloških pridobitev, da bi se lahko še naprej učinkovito spopadali z novimi, čedalje bolj globaliziranimi in prefinjenimi oblikami kriminalitete. V zadnjem času smo se znašli namreč v obdobju intenzivnih družbenopolitičnih transformacij, ko se svet, ki smo ga poznali, ponovno spreminja, grožnje terorizma, množični migracijski tokovi in drugi varnostni pojavi pa nas postavljajo pred nove okoliščine in specifične zahteve, s kakršnimi se doslej še nismo srečali.

To so vse izzivi, ki bodo od policistov v prihodnje terjali kar največjo angažiranost, saj osnovno poslanstvo policije ob vsem tem ostaja še vedno popolnoma enako kot pred 25 leti: kako še naprej učinkovito zagotavljati varnost v državi, in to na vseh področjih svojega dela. Doslej se je policija uspešno prilagajala novim družbenim spremembam, zato policisti državljanov, ki jim služijo, vsekakor tudi v prihodnje ne želijo razočarati. Še naprej se bodo trudili, da bodo

svoje poslanstvo opravljali strokovno, zakonito, odgovorno in pošteno, upoštevajoč enakost vseh ljudi pred zakonom, spoštujoč njihove pravice, svoboščine in osebno dostojanstvo, ter tako upravičili njihova pričakovanja in utrdili javno zaupanje v policijo kot tisto institucijo, ki je lahko – seveda le skupaj z drugimi akterji – edini pravi garant varnosti in pravne države.

POLICIJA

Visoka stopnja varnosti

- 8.151 policistk in policistov, ki so njenim prebivalcem dosegljivi 24 ur na dan
- 111 policijskih postaj
- 2015 – skoraj pol milijona klicev na telefonsko številko 113

Prihodnost

- še večja profesionalizacija policije
- razvoj preventivnega delovanja in metod dela, da se bodo policisti na terenu še bolj približali ljudem
- hitrejši razvoj opreme, vozil in različnih visokotehnoloških pridobitev.

SLOVENIJA ŠE NAPREJ SOCIALNA DRŽAVA

V Sloveniji imamo že 25 let enega najboljših sistemov dopustov in nadomestil ob rojstvu otroka. Materi pripada materinski dopust s 100-odstotnim materinskim nadomestilom v trajanju 105 dni. Starševski dopust sicer 100-odstotnim starševskim nadomestilom, v času varčevalnih ukrepov pa z 90-odstotnim, si starša lahko razdelita. Vsakemu od njiju pripada 130 dni, skupaj torej 260 dni starševskega dopusta. Še posebej imajo očetje ob rojstvu otroka pravico tudi do 20 dni očetovskega dopusta z 90-odstotnim očetovskim nadomestilom in 50 dni s plačilom prispevkov za socialno varnost. Za lažje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja ima eden od staršev pravico delati krajši delovni čas do tretjega leta starosti otroka oziroma do zaključka prvega razreda osnovne šole v primeru dveh ali več otrok. V tem primeru mu država plačuje prispevke za socialno varnost od minimalne plače do polne delovne obveznosti.

Vsem otrokom in mladini je zagotovljen brezplačen dostop do zdravstvenih storitev, prav tako je prek brezplačnih prevozov vsem otrokom, ki živijo v oddaljenosti najmanj štiri kilometre od matične osnovne šole, zagotovljena dostopnost v osnovne šole.

Otroci s posebnimi potrebami imajo pravico do brezplačnega prevoza ne glede na oddaljenost njihovega prebivališča od osnovne šole, če je tako določeno v odločbi o usmeritvi otroka. Prav tako je zagotovljena nižja cena vozovnic na javnem prometu za dijake in študente v času trajanja šolskega oziroma študijskega leta.

V teh letih smo razvili razvejan sistem različnih transferjev posameznikom in družinam. Več kot 240.000 otrok prejema otroške dodatke, več kot 50.000 otrok dobiva štipendije, številni otroci in dijaki imajo subvencionirano šolsko prehrano, vsi študentje imajo subvencionirano prehrano.

V letu 2001 je bil na področju socialnega varstva vpeljan minimalni dohodek. To je dohodek, ki ga posameznik dobi, če nima drugih virov preživljanja. Od 1. januarja 2016 osnovni znesek minimalnega dohodka znaša 288,81 evra. Varstveni dodatek za samsko starejšo osebo, ki nima drugih dohodkov, pa znaša največ 470,76 evra.

Slovenija je ena od držav, v katerih delež starega prebivalstva raste. Leta 1992 je bilo v Sloveniji 50 javnih domov za starejše z 10.987 mesti. Po zadnjih podatkih je v Sloveniji 98 domov z 20.224 mesti, od tega je javnih zavodov 59 in zasebnih 39.

V zadnjem desetletju so se na področju institucionalnega varstva starejših naredili bistveni premiki. Domovi dobivajo novo podobo, vse manj so podobni ustanovam za starejše, ki smo jih poznali pred leti. Vabijo s svojim novim izgledom, prijetnimi barvami, prijaznimi dodatki in osebnimi predmeti stanovalcev in dajejo vtis domačnosti in prijetnega doma.

V Sloveniji imamo 62 centrov za socialno delo (CSD), ki so javne, državne strokovne institucije, ki se na profesionalen način in organizirano ukvarjajo s preprečevanjem in razreševanjem socialnih stisk ter težav posameznikov, družin in posameznih ranljivih skupin prebivalstva. V letu 1992 so bili CSD-ji preneseni z občin na državo.

Vloga CSD je v sistemu socialnega varstva ključna, saj so povezovalci celotnega sistema socialnega varstva. Njihova vloga v skupnosti se vedno bolj krepi, saj so spodbujevalci novih programov in oblik delovanja, prilagojenih potrebam okolja. CSD-ji namreč poleg javnih pooblastil in storitev izvajajo številne programe, ki blažijo stiske uporabnikov in jih v njihovem lokalnem okolju ne ponujajo drugi izvajalci. Tako vodijo tudi krizne centre za mlade, varne hiše za ženske in otroke, ki so žrtve nasilja, terapevtske skupine, mladinske delavnice, učno pomoč otrokom ipd.

SOCIALNA DRŽAVA

Starši – sistem dopustov in nadomestil ob rojstvu otroka med najboljšimi v Evropi

Materinski dopust

- 105 dni - 100% nadomestila

Starševski dopust

- 260 dni - 90% nadomestila

Očetovski dopust

- Do 20 dni - 90% nadomestila
- 50 dni - plačilo prispevkov za socialno varnost

Krajši delovni čas

- do 3. leta starosti otroka oz. do zaključka 1. razreda OŠ v primeru dveh ali več otrok - plačani prispevki za socialno varnost od minimalne plače do polne delovne obveznosti

Otroci, mladina

- brezplačen dostop do zdravstvenih storitev
- subvencionirana šolska prehrana
- nižja cena vozovnic v javnem prometu za dijake in študente
- brezplačen prevoz v OŠ za vse, ki živijo najmanj 4 km oddaljeni od matične šole
- otroški dodatek prejema 240.000 otrok
- štipendije prejema več kot 50.000 otrok

Starejši

V zadnjem desetletju bistveni premiki na področju institucionalnega varstva starejših

- leta 1990 50 javnih domov za starejše s 10.987 mesti → danes 98 domov za starejše (59 javnih, 39 zasebnih) z 20.224 mesti

V Sloveniji deluje 18 samostojnih socialno-varstvenih zavodov varstveno-delovnih centrov (VDC) in pet v okviru socialnovarstvenih zavodov za usposabljanje (CUDV).

Od leta 1995 imamo zakonsko določeno minimalno plačo. Zakonsko določena minimalna plača je velika pridobitev za delavce, saj pomeni, da za delo s polnim delovnim časom delavec ne more in ne sme dobiti nižjega zneska, kot je določen z zakonom.

VELIKA POZORNOST INVALIDOM

V Sloveniji imamo sodobno politiko invalidskega varstva, ki je primerljiva z razvitimi evropskimi državami. Že leta 1991 smo sprejeli strategijo razvoja invalidskega varstva – Obvladovanje in razvoj invalidskega varstva v sodobni družbi – Konceptija razvojne strategije invalidskega varstva v Sloveniji.

Sprejeta je bila vrsta programov in predpisov s področja izobraževanja, zaposlovanja, zdravstvenega varstva, odpravljanja komunikacijskih ovir in ovir v okolju, samoorganiziranja invalidov ter zagotavljanja denarnih pomoči za posebne potrebe invalidov.

Leta 2000 je bila dopolnjena Ustava RS, ki v 14. členu določa, da so v Sloveniji “vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na ..., invalidnost ali katero koli drugo osebno okoliščino”.

Za razvoj invalidskega varstva v Sloveniji imajo posebej pomembno vlogo invalidske organizacije. Leta 2002 je bil zato sprejet poseben Zakon o invalidskih organizacijah, ki ureja status invalidskih organizacij, njihovo reprezentativnost in opredeljuje, kaj so posebni socialni programi, ki jih lahko te organizacije izvajajo oziroma kako se financirajo.

Istega leta je bil sprejet tudi Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika, ki opredeljuje slovenski znakovni jezik kot jezik sporazumevanja gluhih in daje gluhim osebam pravico uporabljati ga (financiranje tolmačev ipd.).

V Sloveniji imamo vzpostavljen kvotni sistem zaposlovanja invalidov in sistem zaposlitvene rehabilitacije. Vsi predpisi s področja zaposlovanja in dela prepovedujejo diskriminacijo pri zaposlovanju invalidov in z različnimi ukrepi spodbujajo zaposlovanje invalidov.

Slovenija je ratificirala Konvencijo OZN o pravicah invalidov.

Leta 2010 je bil sprejet Zakon o izenačevanju možnosti invalidov, ki ureja področji prepovedi diskriminacije na podlagi invalidnosti in uveljavlja ukrepe za izenačevanje možnosti invalidov. Posebej velja izpostaviti pravico do tehničnih pripomočkov in prilagoditve vozila ter možnost financiranja klicnega centra za gluhe osebe.

SOCIALNA DRŽAVA

Invalidi

Sodobna politika invalidskega varstva:

- prepoved diskriminacije
- ukrepi za izenačevanje možnosti invalidov
- kvotni sistem zaposlovanja
- sistem zaposlitvene rehabilitacije
- programi in predpisi s področja izobraževanja, zaposlovanja, zdravstvenega varstva, odpravljanja komunikacijskih ovir in ovir v okolju, samoorganiziranja invalidov, zagotavljanja denarne pomoči za posebne potrebe invalidov
- že leta 1991 sprejeta strategija razvoja invalidskega varstva

ZA BOLJŠE ZDRAVJE

Pričakovano trajanje življenja se je od leta 1991 do danes podaljšalo za več kot šest let. V Sloveniji je že ves ta čas izjemno kakovostno zdravstveno varstvo, namenjeno nosečnicam in dojenčkom: umrljivost dojenčkov je pomemben kazalnik učinkovitosti zdravstvenega sistema in kaže na dostopnost in kakovost obravnave žensk v času nosečnosti. Slovenija je v zadnjih 25 letih prehitela najrazvitejše države v Evropski uniji in je po tem kazalniku v samem vrhu Evropske unije. Stopnja dovoljene splavnosti se je do leta 2014 znižala na tretjino vrednosti iz leta 1991.

Manj pogosto umiramo zaradi srčno-žilnih bolezni pred 65. letom. V zadnjih dvajsetih letih se je število smrti zaradi bolezni srca in žilja prepolovilo, glede na leto 2002 pa je število smrti zaradi teh bolezni letno manjše za okoli 1.200, od tega lahko vsaj okoli 600 ohranjenih življenj pripišemo uspešno izvedenim preventivnim programom.

Pojavnost raka se v Sloveniji sicer povečuje – predvsem zaradi staranja prebivalstva, zaradi življenjskega sloga ter drugih dejavnikov iz okolja – vendar pa nam je v zadnjih 25 letih uspelo zmanjšati smrtnost zaradi raka, podaljšuje

se tudi preživetje bolnikov. Veliko je bilo storjenega z uvedbo presejalnih rezultatov ZORA, DORA in SVIT. V desetletju delovanja ZORE se je pojavnost raka materničnega vratu prepolovila, od leta 2011 pa zaradi programa SVIT beležimo manjšo pojavnost raka debelega črevesa in danke, ki je najpogostejši rak v Sloveniji.

V Sloveniji smo prvi v svetu vzpostavili sistem referenčnih ambulant, ki so v aprilu 2014 začele s svojim delom po vsej Sloveniji. Referenčna ambulanta je naziv za ambulanto družinske medicine z razširjenim timom zdravstvenega osebja: poleg zdravnika in medicinske sestre bo paciente referenčne ambulante spremljala tudi diplomirana medicinska sestra. Zdravnik ima zato več časa za resno bolne, diplomirana medicinska sestra pa ima več časa za urejene kronične bolnike.

Trenutno jih je v Sloveniji 584, torej dobri dve tretjini in so regijsko razporejene po celi državi.

Slovenija je med državami, kjer je število novoodkritih primerov okuženih s HIV/AIDS manj kot 1/1.000, kar nas uvršča med uspešnejše države. Zmanjševanje stigme in diskriminacije okuženih je med vodilnimi načeli strategije za obvladovanje okužbe s HIV/AIDS v Sloveniji.

V Sloveniji si prizadevamo upoštevati mednarodno in evropsko sprejeta načela kakovosti in varnosti ter širše cilje, ki imajo večji vpliv na družbo. S številnimi aktivnostmi, ki jih izvajajo na Ministrstvu za zdravje, so s parterji v sistemu zdravstvenega varstva vzpostavili primerljiv sistem kakovosti in varnosti z ostalimi državami v svetu.

Slovenska interna medicina je naredila izjemno velik korak od predhodno pretežno neinvazivne in z le laboratorijsko in z rentgenskim slikanjem podprte diagnostike ter zdravljenja z omejenih naborom zdravil do v znatni meri aparaturno in z intervencijskimi metodami podprtega medicinskega področja. Številne bolezni, ki smo jih zmogli pred tem zdraviti s pomočjo kirurških metod, dandanes zdravimo sami. Dramatično se je zmanjšala ležalna doba v bolnišnici, več tisoč bolnikov, ki smo jih poprej obravnavali hospitalno, dandanes zdravimo v ambulantnem okolju ali v okvirih dnevne bolnišnice.

S številnimi ukrepi prehranske in gibalne politike nam je uspelo ustaviti trend naraščanja debelosti. Delež čezmerno hranjenih in debelih šolarjev se je zadnjih 30 letih podvojil, vendar pa se je ta trend začel med šolarji po letu 2010 umirjati v nekaterih starostnih skupinah in z nekaterimi razlikami po spolu in obračati pred-

vsem pri tistih iz družin z višjim socialno-ekonomskim položajem.

ZDRAVSTVO

Zdravstveno varstvo

- primerljiv sistem kakovosti in varnosti z državami v svetu

Pričakovano trajanje življenja

- od leta 1991 do danes daljše za več kot 6 let

Izjemno kakovostno zdravstveno varstvo, namenjeno nosečnicam in dojenčkom

- Slovenija je v zadnjih 25 letih prehitela najrazvitejše države v EU
- stopnja dovoljene splavnosti se je do leta 2014 znižala na tretjino vrednosti iz leta 1991

Manj smrti zaradi srčno-žilnih bolezni pred 65. letom

- v zadnjih 20 letih se je število smrti zaradi bolezni srca in žilja prepolovilo

Manjša smrtnost zaradi raka

- dobri rezultati programov presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih in zgodnjih rakavih sprememb ZORA, DORA in SVIT
- V zadnjih 25 se podaljšuje tudi preživetje bolnikov

2014 prvi v svetu vzpostavili sistem referenčnih ambulant

- trenutno jih je 584 in so regijsko razporejene po celi državi

Ustavili trend naraščanja debelosti

- s številnimi ukrepi prehranske in gibalne politike nam je uspelo ustaviti trend naraščanja debelosti

POSLOVANJE Z DRŽAVO: OD »UREJANJA NA PEŠ« K SODOBNIM »E-STORITVAM« IZ DOMAČEGA NASLONJAČA

Od nastanka upravnih enot v letu 1994 do danes je bila izvedena popolna informatizacija upravnih enot z vidika opremljenosti s strojno in programsko opremo oziroma dostopi do informatiziranih zbirk podatkov in spleta. Zaposleni na upravnih enotah v okviru vodenja upravnih postopkov in reševanja konkretnih upravnih zadev po uradni dolžnosti sami pridobivajo podatke iz uradnih evidenc (interoperabilnost), medtem ko so morali pred tem državljani te podatke iz različnih evidenc državnih organov priskrbeti sami.

Včasih so bile podatkovne povezave med institucijami težavne, drage in nezanesljive. V letu 2012 je bil za potrebe eSociala vzpostavljen nabor skupnih gradnikov za elektronske podatkovne poizvedbe, ki so omogočili učinkovito pridobivanje podatkov iz več kot 50 podatkovnih virov v državni upravi in tudi izven nje. Za projekt eSociala smo leta 2013 prejeli nagrado OZN (United Nations Public Sector Award) za najboljši projekt v Evropi in Severni Ameriki na področju krepitve celostnega pristopa vlade v informacijski dobi.

Omogočeni so elektronski dostopi do cele vrste podatkov o fizičnih osebah, omogočena sta elektronsko podajanje vlog in prošenj ter elektronsko vročanje upravnih aktov, vzpostavljen je portal upravnih enot.

V letu 2005 je bila za številne upravne storitve (izdaja osebnih dokumentov, prijava oziroma odjava prebivališča, izdaja potrdil iz uradnih evidenc, upravne overitve, potrjevanje podpor volivcev, vpisovanje podatkov v register pridelovalcev grozdja in vina itd.) odpravljena krajevna pristojnost, kar v praksi pomeni, da državljani te storitve lahko opravijo na kateri koli upravni enoti.

Prvi portal e-uprava za državljane, ki je nudil le informacije, je zaživel pred skoraj 15 leti. S prvo prenovo leta 2006 se je portal uporabniku približal z drugačnim načinom objavljenih vsebin: informacije so bile organizirane v življenjske dogodke, na nekatere storitve so bili dodani obrazci vlog, oddale so se lahko prve elektronske vloge, vendar pa sta njegovi največji težavi postali neažurnost vsebin in kompleksnost uporabe. Leta 2015 smo zato portal z evropskimi sredstvi popolnoma prenovili. Portal je namenjen res vsem državljanom, večšim in neveščim uporabe interneta, delovno aktivnim državljanom, starejšim, slepim in slabovidnim,

gluhim in naglušnim, dislektikom in ljudem z drugimi omejitvami, mladim, ki prisegajo na mobilnost, in obema narodnima manjšinama. Do danes se je na portal registriralo več kot 10.000 uporabnikov.

Obisk upravnih enot tako pogosto niti ni več potreben. Danes lahko državljani prek portala eUprava mnoge storitve opravijo kar od doma. Uporabniki lahko zdaj urejajo dokumente iz domačega naslonjača, plačujejo in oddajajo vloge prek spleta ter spremljajo statusse svojih oddanih vlog.

Vsakdo si lahko nastavi opomnike za dogodke, ki jih ne sme pozabiti (denimo zamenjati dokument, kupiti vrednotnico, oddati vlogo ipd.), in spremlja eUpravo tudi na svoji mobilni napravi. Po popolni prenovi v letu 2015 portal vsebine ponuja na bolj urejen in preprost način, s čimer se je še bolj približal uporabnikom.

Država je šla naproti svojim državljanom tudi na področju podjetništva in vzpostavila fizične točke Vem in državni portal za podjetnike e-Vem. Bistveno so se poenostavili postopki za podjetnike, ki želijo začeti/končati s poslovanjem.

Danes se izvajajo 37 elektronskih postopkov in

celovite informacije za podjetja. Postopek ustanovitve podjetja je leta 1991 trajal 3–6 mesecev. Danes traja postopek ustanovitve en dan za s. p. in nekaj dni za enostavni d. o. o. Podobno velja pri izbrisu podjetja ali procesu sprememb npr. enostavne d. o. o.

V 10 letih delovanja je bilo prek sistema e-Vem oddanih 1.680.637 vlog, 44.208 registriranih d. o. o., 116.409 registriranih s. p., registriranih pa je bilo 40.000 uporabnikov.

V vseh teh letih našega obstoja se je okrepilo zavedanje, da je za pripravo kakovostnih predpisov in politik izjemnega pomena tudi vključenost javnosti, zato se je to področje sistematično razvijalo (izdelane so bile Smernice za vključevanje deležnikov v pripravo predpisov, Priročnik za vključevanje javnosti pri pripravi predpisov s prenosom dobrih praks iz obsežne mednarodne analize in izvedena ustrezna usposabljanja javnih uslužbencev). Tako so zaživeali portal eDemokracija in drugi sorodni portali (STOP birokraciji, predlagam.vladi.si).

Gre za različna spletna orodja, ki zainteresiranim javnostim omogočajo večjo dostopnost do demokratičnih procesov, neposrednejšo komunikacijo, s tem pa širši vpliv na politične odločitve ter tako povečujejo transparentnost odločanja in odgovornost odločevalcev.

DIGITALIZACIJA, INFORMATIZACIJA

e-uprava, e-storitve

- več kot 10.000 registriranih uporabnikov portala eUprava
- informatizacija upravnih enot
- elektronsko vročanje upravnih aktov
- odpravljena krajevna pristojnost
- z eNabavo je javna uprava v zadnjih nekaj letih za 1,7 tone zmanjšala porabo papirja

e-VEM v podporo podjetjem

- 10 let delovanja
- postopek ustanovitve/izbrisa podjetja: 1991: 3-6 mesecev → 2016: 1 dan za s.p., nekaj dni za enostavni d.o.o.
- 37 elektronskih postopkov
- 40.000 registriranih uporabnikov
- 1.680.637 oddanih vlog
- 44.208 registriranih d.o.o.
- 116.409 registriranih s.p.
- na letni ravni zaradi poenostavitve postopka ustanovitve, spremembe ali izbrisa podjetja beležimo 10,7 milijonov evrov prihranka

e-sociala

- učinkovito pridobivanje podatkov iz več kot 50 podatkovnih virov v državni upravi
- omogočil vložitev enotne vloge na enem mestu → 19,6 milijonov evrov letnega prihranka
- 2013 nagrada OZN za najboljši projekt v Evropi in S Ameriki na področju krepitev celostnega pristopa vlade v informacijski dobi

Informatizacija sodstva, elektronsko poslovanje sodišč

- 52% zadev vloženi po elektronski poti
- 53% zadev na prvostopenjskih sodiščih v celoti vodeno v elektronski obliki
- zaradi povečane učinkovitosti izvršilnih postopkov beležimo za 2,4 milijonov evrov prihranka na letni ravni

e-zemljiška knjiga

- zemljiškoknjžni postopek in izvršba le v elektronski obliki
- zaradi uvedbe eZemljiške knjige so se v zadnjih 6 letih administrativna bremena znižala za 5,5 milijonov evrov

INFORMATIZACIJA SODSTVA IN ZEMLJIŠKE KNJIGE

Skokovit razvoj na področju informacijskih tehnologij v zadnjih treh desetletjih je s seboj prinesel tudi dodatne izzive za slovenski sodni sistem, predvsem v smislu, da se je sodstvu s pomočjo informacijskih tehnologij uspelo transformirati v moderen in kakovosten sistem, ki napredno tehnologijo uspešno vključuje v svoje delo in na ta način še dodatno prispeva k poenostavljanju, skrajševanju in večji transparentnosti sodnih postopkov.

Napredek v zadnjih letih kaže, da je sodstvo na pravi poti, saj se danes že 97 % vseh zadev na slovenskih sodiščih spremlja oziroma obvladuje s pomočjo informacijskih sistemov, medtem ko vse bolj stalnica sodišč postaja tudi elektronsko poslovanje, s pomočjo katerega je že 52 % vseh zadev vloženih po elektronski poti, 53 % vseh zadev na prvostopenjskih sodiščih pa se v celoti vodi v elektronski obliki.

Kar 96 % vseh predlogov za vpis v zemljiško knjigo je vloženih po elektronski poti, zemljiškoknjižni postopek in izvršba na podlagi verodostojne listine pa se vodita le v elektronski obliki, torej v celoti brez papirja.

Informatizacija slovenskega sodstva že več kot dve desetletji poteka pod okriljem Vrhovnega sodišča RS in njegovega centra za informatiko, kar je posebnost slovenskega sistema v primerjavi z drugimi evropskimi državami. Tudi na ta račun se pri informatizaciji ni sledilo zgolj hitremu razvoju na področju informacijskih tehnologij, temveč so se v mnogih primerih uvažale rešitve in tehnologije, ki so se šele kasneje razvile v splošne trende razvoja informacijskih sistemov.

Tako je sodstvo med državnimi organi danes vodilno pri uporabi odprtokodnih rešitev, elektronskega vročanja, centralnega tiskanja in uporabe podatkovnih skladišč, kar omogoča trenutne optimizacije systemskega delovanja in visoke finančne prihranke, ki se merijo v milijonih evrov. Že prihranki enega samega leta na ta račun so primerljivi s stroški informatizacije celotnega sodnega sistema.

Na začetku letošnjega leta se je v okviru operacije Učinkovito pravosodje začel izvajati tudi projekt Slovensko sodstvo 2020, ki predstavlja neke vrste nadgradnjo vseh omenjenih procesov, saj naj bi glede na načrte po končanem projektu uporabniki sodnih storitev s sodišči v vseh sodnih postopkih poslovali le še v elektronski obliki.

HRANA ZA JUTRI, SKRB ZA NARAVNO BOGASTVO V GOZDU IN MORJU

Od osamosvojitve Slovenije potekajo v slovenskem kmetijstvu stalne strukturne spremembe, ki se kažejo predvsem v večji koncentraciji in specializaciji kmetijskih gospodarstev. Število kmetijskih gospodarstev se zmanjšuje, vzporedno pa narašča njihova povprečna velikost. Izboljšanje velikostne strukture je rezultat zmanjševanja števila gospodarstev v najmanjših velikostnih razredih. V zadnjih letih se je prag, nad katerim se absolutno in relativno število kmetijskih gospodarstev še vedno povečuje, premaknil na 20 ha kmetijske zemlje v uporabi oziroma 20 glav velike živine. Povečuje se tudi raven specializacije. Vzporedno s procesom prestrukturiranja kmetijstva se zmanjšuje poraba dela ter izboljšuje izobrazbena struktura gospodarjev na kmetijah.

Po osamosvojitvi je kmetijsko politiko v Sloveniji opredeljevala Strategija razvoja slovenskega kmetijstva. Z njo so bili začrtani ključni cilji kmetijske politike: stabilna pridelava kakovostne in čim cenejše hrane ter zagotavljanje prehranske varnosti Slovenije, ohranjanje poseljenosti in kulturne krajine, trajno povečanje konkurenčne sposobnosti slovenskega kmetijstva in zagotavljanje paritetnega dohodka nadpovprečno produktivnim pridelovalcem. Cilji so

določili razvoj kmetijstva, kmetijsko politiko in prilagajanje zahtevam Evropske unije. Začeli so se uvajati primerljivi ukrepi na področju tržno-cenovne politike, neposrednih plačil in tudi na področju programa razvoja podeželja.

Leta 2011 je Slovenija z Resolucijo o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 – »Zagotovimo si hrano za jutri« – dobila vizijo kmetijstva in živilstva za 21. stoletje. Resolucija opredeljuje vizijo in cilje razvoja kmetijstva v Sloveniji v naslednjem srednjeročnem obdobju do leta 2020 ter predstavlja odgovor na izzive, s katerimi se sooča kmetijstvo v 21. stoletju. V ospredju resolucije sta upoštevanje večnamenske vloge kmetijstva in opredelitev razvoja kmetijstva skozi cilje trajnostnega razvoja. Ta temelji na upoštevanju ekonomske, okoljske in socialne vloge kmetijstva.

S prilagajanjem Skupni kmetijski politiki EU je bil za kmetijstvo namenjen tudi bistveno večji delež proračunskih sredstev. Rastoči proračunski transferji so ublažili in nadomestili izgube zaradi neugodnih cenovnih gibanj in pripomogli k temu, da so dohodki v kmetijstvu vsa ta leta ostali razmeroma stabilni ter precej nad ravni obdobja pred letom 2000. Uspešno je bilo črpanje evropskih sredstev vse od vsto-

pa Republike Slovenije v Evropsko unijo iz skladov EKJS (96-odstotno črpanje sredstev pri neposrednih plačilih v obdobju 2007–2013) in EKSRP (99,7-odstotno črpanje sredstev v okviru Programa razvoja podeželja v programskem obdobju 2007–2013). Vse od vstopa Republike Slovenije v Evropsko unijo je Republika Slovenija poleg evropskih sredstev zagotavljala tudi nacionalna doplačila, od leta 2013 pa so 100-odstotna plačila iz proračuna Evropske unije.

Na področju razvoja podeželja se od vstopa izvaja že tretji Program razvoja podeželja, kjer je več kot 50 % sredstev namenjenih za ukrepe v območjih z naravnimi in posebnimi omejitvami za kmetijsko pridelavo (OMD) in za kmetijsko-okoljske ukrepe, pomemben del je zagotovljen tudi za naložbe kmetijskih gospodarstev, kjer se omogoča razvoj in povečanje konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev. Tako je bilo prek Programa razvoja podeželja v programskem obdobju 2007–2013 izplačanih 1,17 milijarde evrov sredstev v podporo slovenskemu kmetijstvu.

Podprtih je bilo več kot 54.000 kmetijskih gospodarstev iz vseh slovenskih občin in ustvarjenih več kot 1.170 novih delovnih mest. Z vidika črpanja razpoložljivih sredstev je bila Slovenija nadvse uspešna, saj ji je praktično us-

pelo počrpati vsa sredstva vseh štirih osi in iz naslova Tehnične pomoči. Neposredna plačila prejema približno 58.000 kmetijskih gospodarstev, z investicijskimi ukrepi pa smo v tem obdobju podprli okrog 6.000 kmetijskih gospodarstev. Največ sredstev je bilo vloženih v mlečno proizvodnjo kot najpomembnejšo panogo v slovenskem kmetijstvu in za katero lahko tudi rečemo, da se je v teh zadnjih letih, vse do pjava krize v letu 2015, tudi najuspešneje prestrukturirala.

Varna, kakovostna in lokalno pridelana hrana je tudi vizija slovenskega kmetijstva. Leta 1991 se je ekološka hrana pridelovala na 0,5 % vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji, leta 2016 ekološko hrano pridelujemo že na 8,7 % vseh kmetijskih zemljišč.

Slovenija je uspešno implementirala tudi ukrep Evropske unije Shema šolskega sadja in zelenjave, saj se že sedmo leto uspešno izvaja v 90 % vseh osnovnih šol. Učenci prejmejo vsaj enkrat tedensko brezplačni sadni oziroma zelenjavni obrok, izvajajo se tudi izobraževalne dejavnosti z namenom povezovanja otrok s kmetijstvom in osveščanja otrok o zdravi prehrani in odnosu do okolja in hrane.

Zelo velik poudarek slovenskega kmetijstva je tudi na generacijski pomladitvi kmetijstva – tako je bilo do zdaj podprtih že 2.651 mladih prevzemnikov kmetij, hkrati se je spodbujalo podjetništvo na podeželju, saj je bilo do zdaj podprtih 760 naložb s področja podjetništva. Podprti so bili številni mali in veliki namakalni sistemi ter naložbe v obnovljive vire energije. Več kot 250 naložb je bilo izvedenih v okviru obnove in razvoja vasi, 150 projektov pa je bilo namenjenih ohranitvi in izboljševanju kulturne dediščine na podeželju.

Gozdovi, ki pokrivajo 60 % slovenskega ozemlja, so pljuča naše države. Po gozdnatosti oziroma po količini lesa na kvadratni kilometer smo v Evropski uniji za Švedsko in Finsko na tretjem mestu. Površina gozdov v Sloveniji se nenehno povečuje. Z gozdovi so danes pokrite 3/5 slovenskega ozemlja. V njih raste 950 rastlinskih vrst, od tega je 71 drevesnih vrst oziroma 10 vrst iglavcev in 61 vrst listavcev. Naši najbolj razširjeni drevesni vrsti sta bukev in smreka.

Gozdarstvo v samostojni Sloveniji predstavlja najpomembnejšo obliko gospodarske rabe zemljišč. Gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji se je izvajalo in se izvaja na načelih trajnosti, sonaravnosti, večnamenskosti gozdov ter načrtnosti dela z njimi, ki zagotavljajo trajno ohranjanje gozdov in vseh njegovih funkcij. Pridobivanje

lesa in drugih gozdnih dobrin ter raba gozda morata biti skladna s potenciali in kapacitetami gozdov, ki jih določa naravni razvoj gozdnih združb.

Temu so prilagojeni gozdnogojitveni ukrepi, ki zagotavljajo ohranjanje naravne sestave gozdnih življenjskih združb in njihovo biotsko raznovrstnost ter krepijo vsestransko odpornost

gozdov in njihovo sposobnost uresničevanja proizvodnih, ekoloških in socialnih funkcij gozdov. Sonaravno gospodarjenje z gozdovi, pri razvoju katerega ima Slovenija vlogo enega od pionirjev, je ena redkih dejavnosti, ki organsko povezuje gospodarsko dejavnost z ohranjanjem narave. Tako gospodarjenje z gozdovi je strokovno zahtevno, zato morajo biti vsi ukrepi v gozdovih skrbno načrtovani.

HRANA ZA JUTRI, NARAVNO BOGASTVO

Varno, kakovostno in lokalno = vizija slovenskega kmetijstva

- pridelava ekološke hrane
- leta 1991 - na 0.5 % vseh kmetijskih zemljišč → leta 2016 - na 8.7 % vseh kmetijskih zemljišč

Shema šolskega sadja in zelenjave

- že sedmo leto se uspešno izvaja v 90 % vseh OŠ
- vsaj 1x tedensko brezplačni sadni oz. zelenjavni obrok

Generacijska pomladitev kmetijstva

- podpora 2651 mladim prevzemnikom kmetij
- 760 naložb s področja podjetništva – namakalni sistemi, obnovljivi viri energije...
- več kot 250 naložb v okviru obnove in razvoja vasi
- 150 projektov za ohranitev in izboljšanje kulturne dediščine na podeželju

Pljuča države

- gozd – 60 % slovenskega ozemlja
- po gozdnatosti oz. količini lesa na km na 3. mestu v EU za Švedsko in Finsko
- gospodarjenje po načelih trajnosti, sonaravnosti, večnamenskosti gozdov in načrtovanosti dela
- les kot strateška surovina – Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020

Slovenija je v Akcijskem načrtu za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020 »Les je lep« opredelila les kot strateško surovino Slovenije. Akcijski načrt določa ukrepe za intenziviranje gospodarjenja z gozdovi in ukrepe za oživitve in razvoj predelave lesa in energijske izrabe njegovih ostankov. Že so vidni rezultati akcijskega načrta, pričakujejo pa se tudi v prihodnje, in sicer predvsem pri vzpostavitvi mednarodno konkurenčnih gozdno-lesnih verig z jasnim poslovnim načrtom ter s predelavo lesa v produkte s čim višjo dodano vrednostjo in tržnim potencialom. Rezultati pa se kažejo tudi v povečanju deleža realiziranega poseka v primerjavi z možnim posekom v gozdovih, profesionalizaciji dela v gozdovih in zmanjšanju števila delovnih nesreč pri delu v gozdu. Prav tako se z akcijskim načrtom spodbujajo inovacijske aktivnosti podjetij ter povezovanja z institucijami znanja s področja gozdarstva in lesarstva, izobraževanje in oza-veščanje mladih ter povečanje rabe lesa med širšo populacijo.

Na področju ribištva je Slovenija vzpostavila sistem strateških dokumentov, nacionalnih predpisov in razpisov v skladu z evropsko in nacionalno zakonodajo ter uspešno izvajala ukrepe iz OP 2007–2013. Izvajali smo ukrepe na štirih prednostnih oseh, in sicer: ukrepe

za prilagoditev slovenske ribiške flote, ukrepe za ribogojstvo, celinski ribolov, predelavo ter trženje ribiških in ribogojških proizvodov, ukrepe v skupnem interesu ter trajnostni razvoj ribiških območij. Skupaj je bilo v ribiški sektor tako izplačano skoraj 23 milijonov evrov.

VARUJ(E)MO OKOLJE!

V zadnjih 25 letih je bil storjen velik napredek pri ravnanju z odpadki v Sloveniji. Slovenija je v tem obdobju zmanjšala število delujočih odlagališč odpadkov, odpadki pa so usmerjeni v postopke predelave in recikliranja, ki so v skladu s hierarhijo odpadkov prednostni pred odstranjevanjem na odlagališčih. Osnova za recikliranje so ločeno zbrani odpadki. V letu 2014 se je ločeno zbralo več kot pol milijona ton komunalnih odpadkov – tako je bil v zadnjih dvanajstih letih delež ločeno zbranih komunalnih odpadkov od 8,6 % v letu 2002 do 64,7 % v letu 2014.

Na odlagališča odpadkov je bilo odloženih malo manj kot 283.000 ton vseh vrst odpadkov, kar je skoraj 10 % manj kot v letu 2013 in v primerjavi z letom 2002 skoraj 3,5-krat manj. Odloženih je bilo 23 % nastalih komunalnih odpadkov ali za 7 % manj kot v letu 2013. V letu 2002 se je na odlagališčih odložilo okoli 713.000 ton komunalnih odpadkov, medtem ko se je v letu 2014 odložilo manj kot 208.000 ton komunalnih odpadkov.

V zadnjih 25 letih je bil storjen tudi bistven napredek v kakovosti zraka v Sloveniji. Nekdaj ekstremne ravni žvepovega dioksida so se zaradi uspešno izvedenih ukrepov, povezanih z

zmanjševanjem izpustov in uvedbo goriv z nizko vsebnostjo žvepla v termoelektrarnah, industriji in na področju ogrevanja gospodinjstev, tako zmanjšale, da so večkrat že blizu občutljivosti merilnikov, ki se uporabljajo v ta namen. Danes zato predstavljajo osrednji izziv varstva zraka čezmerne ravni delcev PM10 in ozona. Medtem ko je onesnaženost z ozonom v veliki meri posledica čezmejne onesnaženosti, so vzrok povišanim ravnam delcev predvsem lokalni izpusti. Rezultati meritev sicer kažejo trend zmanjševanja ravni delcev v Sloveniji, vendar še vedno ne dosegamo predpisanih standardov kakovosti zraka. Da bi učinkoviteje naslovili tudi ta izziv, so bili konec 2013 in na začetku 2014 končno sprejeti Načrti kakovosti zraka za območja, kjer se presegajo mejne vrednosti za delce PM10. Izvajajo se z namenom, da bi čim prej dosegli skladnost z mejnimi vrednostmi in tako zmanjšali škodljive posledice za človeka in okolje.

Slovenija je uspešno razčlenila tudi gospodarsko rast od rasti emisij toplogrednih plinov (TGP). V obdobju od leta 1991 do 2014 se je bruto domači proizvod povečal za okrog 70 %, emisije TGP pa so se zmanjšale za 4 %. Še bolj izrazite so bile spremembe emisij iz rabe goriv v industrijskih dejavnostih, saj so se v enakem obdobju zmanjšale za skoraj 50 %. V obdobju

od 2008 do 2012 je Slovenija svoje obveznosti zmanjševanja emisij TGP, iz prvega obdobja kjotskega protokola, v celoti izpolnila.

Leta 1993 je bil ustanovljen Eko sklad, specializiran za spodbujanje okoljskih naložb za izvajanje okoljske politike. V obdobju 1995–2015 je bilo končnim prejemnikom odobrenih več kot 17.300 kreditov v skupni vrednosti več kot 451 milijonov evrov. Od leta 2008 se je dodeljevanju kreditov pridružilo dodeljevanje nepovratnih sredstev, do konca leta 2015 pa je bilo prejemnikom dodeljenih več kot 141 milijonov evrov nepovratnih finančnih spodbud in pomoči za več kot 78.400 naložb.

S pomočjo sredstev Eko sklada so bili izvedeni številni zasebni in javni projekti na področju varstva in učinkovite rabe vode, ravnanja z odpadki in varstva zraka kakor tudi naložbe v učinkovito rabo energije in rabo obnovljivih virov energije, ki zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov ter med drugim vključujejo obnovo in novogradnjo stavb, postavitve sončnih elektrarn, hidroelektrarn in kotlovnice na lesno biomaso ter naložbe v optimizacijo tehnoloških procesov v industriji.

Slovenija je v obdobju preteklih 25 let vse katastrske načrte in karte prenesla iz papirja

v digitalno obliko, kar je omogočilo preprosto in hitrejšo uporabo prostorskih podatkov z računalnikom in prek interneta. Vzpostavljene so bile številne nove evidence, kot so kataster stavb, evidenca trga nepremičnin, register zemljepisnih imen, topografska baza. Vsem nepremičninam v državi je bila izračunana njihova posplošena tržna vrednost, kar je skupaj z vsemi ostalimi podatki o prostoru v digitalni obliki uporabnikom omogočilo večjo transparentnost in varnost pri poslovanju z nepremičninami ter večjo preglednost trga nepremičnin. S prehodom na nov evropski koordinatni sistem so postali prostorski podatki, ki jih vodi in vzdržuje Geodetska uprava RS, tudi enostavno povezljivi s primerljivimi podatki na evropski in svetovni ravni.

Slovenija ima izjemno pestro in dobro ohranjeno naravo. Leta 2004 je vzpostavila omrežje Natura 2000, s katerim varuje tiste vrste rastlin, živali in njihove življenjske prostore, ki so na ravni Evrope redki ali ogroženi. S 37 % nacionalnega ozemlja v tem omrežju je Slovenija na prvem mestu v Evropski uniji. S sredstvi iz domačega in evropskega proračuna so bile na več kot 20 območjih (med njimi v Julijskih Alpah, Karavankah, Pohorju, Kozjanskem, Goričkem, Boču, Škocjanskem zatoku, Škocjanskih jamah, Sečoveljskih solinah, Strunjanskih solinah, An-

karanu, Ljubljanskem barju, Muri, Kolpi, Zelencih, Cerkniškem jezeru, Pivških presihajočih jezerih, Vrbju, Bukovniškem jezeru, Podvincih, Velovleku) dokončane večje ureditve za obiskovanje in doživljanje narave (ter številne manjše), kjer se v prostem času sprošča in rekreira tretjina Slovencev, prav tako tretjino tujih gostov v Slovenijo pritegne ohranjena narava.

V Sloveniji je vzpostavljen eden od najstrožjih sistemov biološke varnosti, imamo pa tudi visoko raven zaščite zdravja ljudi, živali in okolja. Biološka varnost temelji na previdnostnem pristopu/principu, zagotavlja varno uporabo in preprečevanje ter zmanjševanje možnih škodljivih vplivov na okolje, biotsko raznovrstnost in zdravje ljudi pri delu z gensko spremenjenimi organizmi (GSO) v zaprtih sistemih, pri namernem sproščanju GSO v okolje in dajanju izdelkov na trg.

VARČEVANJE Z ENERGIJO

Delež obnovljivih virov energije (OVE) v bruto proizvodnji električne energije se je v obdobju od leta 1991 do leta 2014 povečal za skoraj 10 %.

Bruto proizvodnja električne energije na prebivalca se je v obdobju od leta 1991 do leta 2014 povečala s 6.375 na 8.458 kWh/preb.

V obdobju od leta 1991 do leta 2014 se je spremenila struktura bruto proizvodnje električne energije v Republiki Sloveniji, in sicer se je delež proizvodnje hidroenergije povečal za kar 8,2 %,

OKOLJSKA IN ENERGETSKA UČINKOVITOST

Učinkovito ravnanje z odpadki

- zmanjšanje števila delujočih odlagališč odpadkov
- prednost: predelava in recikliranje
- 2014: 3 in pol krat manj odloženih odpadkov v primerjavi z 2002
- 2014: več kot 1/2 milijonov ton ločeno zbranih komunalnih odpadkov
- 2002 - 8,6% → 2014 - 64,7% ločeno zbranih komunalnih odpadkov

Okoljske naložbe

- 1995 - 2015: 17.300 kreditov = več kot 451 milijonov evrov
- 2008 - 2015: več kot 78.400 naložb = več kot 141 milijonov evrov nepovratnih finančnih spodbud in pomoči
- naložbe Eko sklada: varstvo in učinkovita raba vode, ravnanje z odpadki, varstvo zraka, učinkovita raba energije, raba obnovljivih virov energije

Natura 2000

- 37% ozemlja → 1. mesto v EU

Energetska sanacija stavb

- 587 projektov energetske sanacije stavb
- saniranih 352 javnih stavb: 15 bolnišnic, 7 srednjih šol, 20 domov za starejše, 7 visokošolskih projektov, 303 stavb v lasti lokalne skupnosti
- 55 projektov na področju učinkovite rabe električne energije
- za 1,5 milijon evrov manjši strošek za energijo v občinah na letni ravni
- 170 biomasnih projektov

delež proizvodnje termoenenergije pa se je zmanjšal za 7,3 %, prav tako tudi delež proizvodnje jedrske energije, in sicer za 2,4 %. V letu 2014 smo proizvedli tudi 1,5 % energije iz sončnih elektrarn.

V obdobju od leta 1991 do leta 2014 se je

bruto proizvodnja električne energije v Republiki Sloveniji povečala z 12,7 TWh na 17,4 TWh. Od tega se je hidroenergija povečala s 3,6 TWh na 6,4 TWh, jedrska energija s 5 TWh na 6,4 TWh in termoenenergija s 4,2 TWh na 4,4 TWh.

Leta 2015 se je končala energetska sanacija stavb v državni, občinski in zasebni lasti. Od skupaj 587 projektov je bilo 352 projektov vezanih na sanacijo javnih stavb. Saniranih je bilo 15 bolnišnic, sedem srednjih šol, 20 domov za starejše, sedem visokošolskih projektov, 303 stavbe v lasti lokalne skupnosti. Poleg teh projektov je bilo zaključenih tudi 55 projektov na področju učinkovite rabe električne energije ter 170 biomasnih projektov. Samo s projekti iz razpisov spodbud energetske obnove stavb v lasti občin se je strošek za energijo v občinah zmanjšal za približno 1,5 milijona evrov na letni ravni.

PROMET IN VARNOST

Od leta 1992 do leta 2015 beležimo velik porast v številu registriranih vozil v Republiki Sloveniji, in sicer je bilo leta 1992 registriranih 784.550 vozil (od tega 601.063 osebnih vozil), leta 2015 pa kar 1.437.444 vozil (od tega 1.087.685 osebnih vozil).

Do konca leta 1991 je bilo zgrajeno 113 km avtocest in hitrih cest ter 59,1 km dvopasovnih avtocest, danes pa DARS, d. d., upravlja kar 610 km avtocest in hitrih cest, 163 km priključkov in razcepov, 27 km počivališč in 7 km drugih cest.

Uvedba vinjetnega sistema cestninjenja v letu 2008 velja za ključni ukrep pri izboljšanju prometne varnosti v zadnjih letih, saj so cestninske ceste postale cenovno privlačnejše širšemu krogu uporabnikom, zaradi česar se je promet na vzporednih državnih cestah zmanjšal.

Od leta 1991 do leta 2015 se je zmanjšalo število smrtnih žrtev v prometnih nesrečah, in sicer s 462 na 120, število hudih telesnih poškodb v prometnih nesrečah pa z 2.660 na 932.

V letih 1991–2015 smo uspeli vsako leto ohraniti približno enako število prepeljanih potnikov

v železniškem prometu, v letu 2015 je bilo to 14.558.000 potnikov.

Od leta 1991 do leta 2015 se je skupni pretovor Luke Koper, d. d., povečal za kar 16,4 milijona ton, in sicer s 4,3 milijona ton na 20,7 milijona ton.

Od leta 1991 do leta 2015 se je na Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana povečalo število potnikov s 34.583 na 1.464.579, količina pretovora s 4.662 ton na 18.852 ton in število premikov letal z 8.794 na 32.893.

S sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj je svoje letališče dobil tudi Maribor.

PROMET IN VARNOST

Vozila

- 1992 – 784.550 vozil (od tega 601.063 osebnih vozil)
- 2015 – 1.437.444 vozil (od tega 1.087.685 osebnih vozil)

Ceste

- 1991 – 113 km AC in hitrih cest
- 2016 – 610 km AC in hitrih cest

Prometna varnost

Ključni ukrep = vinjetni sistem (2008)

Zmanjšanje števila smrtnih žrtev na leto:

- 1991 – 2015: 462 → 120

Zmanjšanje hudih telesnih poškodb na leto:

- 1991 – 2015: 2660 → 932

Letalski promet

Letališče Jože Pučnik Ljubljana

- 1991: 34.583 potnikov
- 2015: 1.464.579 potnikov

Pretovor

Luka Koper: + 16,4 milijonov ton pretovora

- 1991: 4,3 milijonov ton pretovora
- 2015: 20,7 milijonov ton pretovora

Letališče Jože Pučnik Ljubljana: + 14,2 milijonov ton pretovora

- 1991: 4.662 ton pretovora
- 2015: 18.852 ton pretovora

KULTURA NA ŠPICAH IN V ŠTEVILKAH

Kultura tudi danes ostaja nosilka slovenske nacionalne identitete in tista identifikacijska in konstitutivna točka, v kateri se stikajo ustvarjanje, samozavedanje, samoizražanje, kritično mišljenje in samorefleksija, predvsem pa je to prostor vizij za prihodnost, ki na kulturo zrejo kot na nosilko ustvarjalnosti posameznika, razvoja družbe in socialne kohezivnosti.

Če smo leta 1991 beležili 350.000 obiskovalcev gledališč, se je njihovo število leta 2014 več kot podvojilo na 745.400 ali povprečno 157 na predstavo. To je posledica predvsem intenzivnega razvoja nevladnega sektorja.

Gledališka dejavnost je najbolj reprezentativno zastopana na dveh osrednjih vsakoletnih festivalih, festivalu Borštnikovo srečanje v Mariboru oktobra in Festivalu slovenske drame zgodaj spomladi v Kranju. Zelo pogosto so slovenska gledališča tudi gostje uglednih mednarodnih festivalov.

Slovenski operni hiši ter glasbeni javni zavodi pripravljajo redne abonmajske programe v skladu z mednarodnimi standardi in različne izredne dogodke, s katerimi se skušajo umestiti v aktualni umetniški trenutek.

Slovenija se še posebej odlikuje z inovativnimi zbori, ob tem omenimo mednarodno uspešna zbora Carmina Slovenica in Perpetuum Jazzile, živahna je tudi neodvisna in alternativna produkcija s simbolno prestolnico na Metelkovi v Ljubljani, v neposredni bližini prostorov ministrstva za kulturo.

Slovenska glasba je mednarodno uveljavljena, kar potrjujejo številna gostovanja v tujini in posnetki skupine Laibach do evropske turneje in nagrajene plošče Slovenske filharmonije z Ano Netrebko, pa tudi redne zaposlitve slovenskih instrumentalistov v tako prestižnih orkestrih, kot so Berlinski filharmoniki in Dunajski filharmoniki, ter mednarodni uspehi slovenskih skladateljev in koreografov, zlasti Edwarda Cluga.

Število obiskovalcev muzejske in razstaviščne dejavnosti od osamosvojitve dalje vseskozi narašča, in sicer je od leta 1997 do 2014 naraslo kar za 82 % (z 1.700.698 na 3.094.947, kar je več, kot je prebivalcev Slovenije). Med obiskovalci je približno petina otrok in mladine.

Nove oblike umetniškega ustvarjanja so zahtevale nove prostore, kamor bi lahko umestili posebne zbirke, ki so jih te dejavnosti prinesle. Tako so po osamosvojitvi Slovenije nastali Muzej arhitekture in oblikovanja na Fužinskem

gradu v Ljubljani (2010), Muzej sodobne umetnosti kot del muzejskega kareja na Metelkovi v Ljubljani (2011) in Muzej slovenskih filmskih igralcev v Divači (2011).

V okviru galerij pa tudi v drugih ustreznih prostorih je vzporedno s svetovnimi tren-di tudi v Sloveniji prišlo do razcveta intermedijskih umetnosti, ki naj bi na umetniški način – tj. ustvarjalno, reflektivno in raziskovalno – ponazarjali procese, produkte in vplive sodobnih tehnologij na pojave v sodobni družbi.

V Sloveniji deluje 58 osrednjih splošnih knjižnic z 269 izposojevališči in 13 potujočimi knjižnicami (bibliobusi, ki imajo 699 postajališč v 588 krajih) ter 86 premičnimi zbirkami v manjših krajih ali različnih ustanovah, kjer:

- hranijo več kot 11 milijonov enot knjižničnega gradiva, kar nas uvršča v sam evropski vrh. Od tega je bilo v letu 2014 v slovenskih splošnih knjižnicah nekaj več kot 465.000 novih enot knjižničnega gradiva;
- četrtnina prebivalcev ima člansko izkaznico;
- knjižnice beležijo več kot 10 milijonov obiska letno.

Po številu izdanih knjig na prebivalca smo v Sloveniji v evropskem vrhu. Leta 2014 je izšlo 5.554 naslovov knjig in brošur ali za 9 % več kot v prejšnjem letu, od tega 1.599 leposlovnih del (804 naslovi izvirnega slovenskega leposlovja in 795 naslovov prevodov).

Od tega Republika Slovenija prek Javne agencije za knjige letno podpre izid okoli 300 najkakovostnejših knjig s področja leposlovja in humanistike, številne revije ter druge, s knjigo povezane kulturne projekte.

Slovenija gosti tudi več mednarodnih literarnih prireditev, kot sta Vilenica in Dnevi poezije in vina.

Filmski sklad, ki je bil ustanovljen leta 1995, je bil prva tovrstna ustanova na področju nekdanje Jugoslavije, ko je načrtovanje in sofinanciranje slovenskih filmov prešlo z Ministrstva za kulturo na neodvisno in strokovno institucijo. V teh letih so po evropskem vzoru nosilci filmske produkcije postali neodvisni filmski producenti. Obdobje 1995–2015 pomeni prepoved slovenskega filma in njegovo vse večje uveljavljanje na zemljevidu svetovnega, še prej pa evropskega filma. Slovenski filmski center, kot pred njim Filmski sklad RS, je od začetka delovanja v letih 1995–2014 financiral več kot 100 slovenskih

celovečernih filmov. Od leta 2000 je sofinanciral tudi 33 celovečernih filmov, kjer so slovenski koproducenti udeleženi z manjšinskim deležem.

V času od osamosvojitve so bile prenovljene številne gledališke in koncertne stavbe (Lutkovno gledališče in SNG Drama v Mariboru, Opera v Ljubljani, Filharmonija, Cankarjev dom), knjižnice (v različnih krajih Slovenije, npr. v Murski Soboti, na Ptuju). Prenovljeni so bili muzejski/galerijski prostori (npr. Filmski muzej, Obalne galerije). Prenovljene so bile tudi številne cerkve, med njimi je bilo mednarodno odmevno restavriranje baročnih poslikav ljubljanske stolnice. Izpostavimo rekonstrukcijo Narodne galerije, ki je bila letos predana v uporabo javnosti in predstavlja pomembno slovensko kulturno dediščino, s čimer je objekt predstavljen v svoji prvotni podobi, rekonstrukcija pa je omogočila, da je nacionalna zbirka umetniških del končno predstavljena na način, ki ji pritiče.

Po odhodu Jugoslovanske armade je Slovenija leta 1991 južni del kompleksa vojašnice na Metelkovi dala v uporabo muzejem, severni del pa so zasedli umetniki in aktivisti, ki so leta 1993 ustanovili AKC Metelkova mesto. Del vojašnic ob Roški cesti pa je bil preurejen v sodoben

restavratorski center z novimi laboratoriji. Celovito je bila prenovljena Moderna galerija v Ljubljani, s pomočjo proračunskih in namenskih sredstev pa tudi kompleks nekdanjega samostana Kostanjevica za Galerijo Božidarja Jakca.

Leta 1998 je bil sprejet Zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi, ki je omogočil, da je država lahko namenila sredstva za obnovo prenekaterega kulturnega spomenika, med drugim so bili obnovljeni gradovi Jable in Strmol, ki sta postala protokolarna objekta, ter Snežnik (z vso notranjo opremo), Negova, Pišece, Brestanica in grad na Goričkem, za obnovo katerih je sredstva prispevala tudi Evropska unija iz naslova kohezijske politike, ter še drugi gradovi z muzeji/galerijami: Brežice, Ljubljana, Radovljica, Škofja Loka, Sevnica, Lendava, Murska Sobota, Dobrovo, Lipica, Maribor, Celje, Velenje, Kranj, Ravne na Koroškem.

Na področju kulturne dediščine je država za kulturne spomenike državnega pomena razglasila 315 enot nepremične kulturne dediščine. Vzpostavljen je bil celovit, evropsko primerljiv register nepremične kulturne dediščine, v katerega je vpisanih že več kot 30.000 enot.

Na področju varovanja slovenske kulturne dediščine v svetovnem merilu pa je uspelo Sloveni-

ji v času od osamosvojitve na Unescov seznam svetovne kulturne in naravne dediščine vpisati prazgodovinska kolišča ljubljanskega barja (2011) in dediščino živega srebra v Idriji, trenutno pa na vpis na Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva čakata še škofjeloški pasijon in obhodi kurentov. Poleg tega je Partizanska bolnišnica Franja leta 2015 prejela znak evropske dediščine kot spomeniško območje izjemne kulturne dediščine s simbolno vrednostjo za Evropo.

Republika Slovenija in Češka republika sta pod naslovom Brezčasna humanistična arhitektura Jožeta Plečnika v Ljubljani in Pragi konec januarja 2015 Centru za svetovno dediščino v Parizu uspešno vložili besedilo projekta nominacije stavbnih in urbanističnih del arhitekta Jožeta Plečnika za vpis na poskusni Unescov seznam svetovne kulturne in naravne dediščine.

Ljubiteljska kultura, na kateri se je stoletja utemeljevalo prebivalstvo te dežele, je usodno povezana z razvojem naše družbe in želje po lastni državi in je zato še danes pomemben del slovenske identitete. Prav iz ljubiteljske kulture so v prejšnjem stoletju izšle vse naše pomembnejše profesionalne kulturne ustanove. V Sloveniji se z ljubiteljsko kulturo danes aktivno ukvarja kar 100.000 odraslih posameznikov, ki delujejo v 5.000 kulturnih društvih in skupinah. Še

nekaj deset let nazaj je bilo teh za dobro polovico manj. Med vsemi aktivnostmi še posebej izstopajo ples, petje, ustvarjanje na likovnem področju, igranje glasbila, igranje na odru ali v filmu, kjer povsod presegamo povprečje Evropske unije.

Posebno mesto Ministrstvo za kulturo namenja tudi spodbudam za usposabljanje in zaposlovanje pripadnikov ranljivih družbenih skupin, ki delujejo na področju kulture. Tako je bilo v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov 117 sofinanciranih projektov na področju kulture in do konca leta 2015 ustvarjenih 143,5 bruto delovnega mesta za ciljno skupino na področju kulture.

V letu 2015 je bila uspešno zaključena tudi vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim osebam ter osebam z motnjami branja, s čimer so bili vzpostavljeni pogoji za delovanje osrednje knjižnice za slepe, slabovidne in osebe z motnjami branja.

Ministrstvo za kulturo zagotavlja sredstva za kakovostne predstavitve slovenske kulture v tujini, ustvarja pogoje za večjo mednarodno mobilnost slovenskih umetnikov s skupnimi tematskimi nastopi in rezidenčnimi prostori,

NOSILKA NACIONALNE IDENTITETE

Število obiskovalcev gledališč se je več kot podvojilo

- leta 1991: 350.000 → leta 2014: 745.400

Število obiskovalcev muzejske in razstaviščne dejavnosti narašča

- od leta 1997 do 2014 za 82 %: s 1.700.698 na 3.094.947
- med obiskovalci več kot petina otrok in mladine

V Sloveniji deluje 58 osrednjih splošnih knjižnic

- 269 izposojevališč
- 13 potujočih knjižnic: bibliobusi imajo 699 postajališč v 588 krajih
- 86 premičnih zbirk v manjših krajih, ustanovah
- več kot 11 mio enot knjižničnega gradiva nas uvršča v sam evropski vrh → samo v letu 2014 je bilo v splošnih knjižnicah več kot 465.000 novih enot knjižničnega gradiva
- četrtnina prebivalcev ima člansko izkaznico
- knjižnice beležijo več kot 10 mio obiska letno

Po številu izdanih knjig na prebivalca v evropskem vrhu

- 2014 izšlo 9% več naslovov knjig in brošur kot v prejšnjem letu
- od 5.554 naslovov, 1.599 leposlovnih del

Zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim in osebam z motnjami branja

Filmska produkcija

- obdobje 1995 – 2015 pomeni prepoved slovenskega filma in njegovo uveljavljanje v tujini
- financiranje več kot 100 slovenskih celovečernih filmov

Kulturna dediščina

- 315 kulturnih spomenikov državnega pomena
- celovit in evropsko primerljiv register nepremične kulturne dediščine z več kot 30.000 enot

sodeluje v mednarodnih delovnih skupinah in organizacijah (UNESCO, ICOM, Eurimages, Forum slovanskih kultur) ipd.

Izpostaviti velja dve veliki prireditvi: Ljubljana je kot deseta svetovna prestolnica knjige od 23. aprila 2010 do 23. aprila 2011 nosila naslov Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010, Maribor pa je leta 2012 postal evropska prestolnica kulture, kar je bila tako za Maribor kot vso Slovenijo sijajna priložnost za usmeritev v ustvarjalno prihodnost.

Leta 2012 je bil po zgledu uveljavljenih mrež večine evropskih držav na Dunaju ustanovljen prvi slovenski kulturni inštitut v tujini – Slovenski kulturno-informacijski center (SKICA), ki mu bo leta 2016 sledil še podoben center v Berlinu.

Vsem, ki jih zanimata slovenska kultura in ustvarjalnost, so informacije s področja kulture na voljo tudi na osrednjih informacijskih portalih Sigic (glasbeni portal), Sigledal (gledališki portal) in Culture.si (namenjen predvsem tuji javnosti), ki beležijo konstantno rast tako po številu objav kot tudi obiskanosti.

OD VRTCA DO FAKULTETE

Dejavnost predšolske vzgoje, ki jo izvajajo javni vrtci, vse do danes beleži izreden razvoj in napredek. V letu 1991 je bila v predšolsko vzgojo vključena manj kot polovica otrok, v šolskem letu 2014/15 je bil dosežen 76,8-odstotni delež vključenosti otrok v vrtce, kar Slovenijo uvršča v sam svetovni vrh.

V Sloveniji smo v zadnjih 25 letih zabeležili tudi porast zasebnih vrtcev, ki praviloma ponujajo drugačne programe, kot javni vrtci (waldorfska pedagogika, pedagogika montessori itd.). Prvi zasebni vrtec v Republiki Sloveniji je začel delovati leta 1992, danes pa deluje že 78 zasebnih vrtcev, ki vključujejo 7 % otrok.

Skrb države ni bila namenjena le vzpostavitvi pogojev za kakovostno predšolsko vzgojo v vrtcih, temveč tudi izboljšanju finančne dostopnosti vrtcev. Še posebej je država izboljšala finančno dostopnost vrtcev za tiste družine, ki imajo v vrtec hkrati vključena dva otroka ali več. Tako staršem za drugega otroka država krije 70 % plačila za vrtec, za tretjega in nadaljnjega otroka pa so starši plačila oproščeni.

Do leta 1999 je bilo v Sloveniji osemletno osnovno šolanje. Leta 1999 pa se je v 17 os-

novnih šolah začel projekt uvajanja devetletke, na katerega so vse šole prešle v šolskem letu 2003/2004.

Država je z ustanovitvijo Centra šolskih in obšolskih dejavnosti leta 1992 ustvarila temelje za pospešen razvoj šole v naravi. Ugodni finančni pogoji, relativno dobra tehnična opremljenost (športni objekti, kot so dvorane, plezalne stene, bazeni, razna igrišča ter kolesa, kajaki, kanuji) in dober pedagoški kader, ki skrbi za športni, družboslovni in naravoslovni program v domovih, omogočajo izvedbo kakovostnih in relativno cenovno ugodnih šol v naravi.

Leta 1991 je v Republiki Sloveniji delovalo 53 javnih glasbenih šol, ki so vključevale skupno 18.867 učencev, kar je bilo 6,86 % celotne populacije osnovnošolskih otrok. Leta 1993 je začela delovati prva zasebna glasbena šola, in sicer Glasbeni atelje Tartini, Ljubljana, ki uspešno deluje še danes.

Danes deluje 54 javnih glasbenih šol in 13 zasebnih šol, ki izpolnjujejo pogoje za sofinanciranje iz javnih sredstev. V šolskem letu 2015/16 glasbene šole obiskuje skupno 25.448 učencev, in sicer je v javne glasbene šole vključenih 23.917 učencev, v zasebne pa 1.531, kar je 14 % celotne populacije osnovnošolskih otrok.

Slovenija je ena izmed držav v svetu, ki šolski prehrani otrok namenja posebno skrb. Že leta 1992 je Vlada Republike Slovenije na predlog takratnega Ministrstva za šolstvo in šport zagotovila sredstva za subvencioniranje šolske prehrane za socialno ogrožene otroke v osnovnih in srednjih šolah. Cilj je bil v šoli omogočiti po en obrok dnevno vsem učencem in dijakom, katerim ga starši ne morejo zagotoviti. Tako Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport od leta 1992 vsako leto subvencionira šolske malice učencev in dijakov, od leta 2010 pa tudi kosila učencev.

V šolskem letu 1992/93 je subvencijo za šolsko prehrano prejemale 11 % učencev in 18 % dijakov. Država je postopoma zagotavljala vedno več sredstev v ta namen in tako se je zviševal tudi odstotek upravičenih do subvencije. Zdaj je na šolsko malico prijavljenih 98 % učencev, več kot polovica vseh učencev prejema brezplačno malico. Na šolsko kosilo je prijavljenih 73 % učencev in desetina vseh učencev prejema brezplačno kosilo. Na šolsko malico je prijavljenih tudi 66 % dijakov – subvencijo malice prejema 43 % dijakov.

Višje strokovno izobraževanje dopolnjuje oziroma zaokroža ponudbo v terciarnem izobraževanju. V devetdesetih letih je bil višješols-

ki študij temeljito prenovljen, saj z uveljavitvijo Zakona o visokem šolstvu ob koncu leta 1993 ta študij na visokošolskih zavodih ni bil več mogoč. Višje strokovno šolstvo je bilo v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji iz leta 1995 opredeljeno kot del poklicnega izobraževanja.

Leta 1996 so bili sprejeti prvi novi, evropsko primerljivi dvoletni višješolski študijski programi, nastali iz dejanskih kadrovskega potreb gospodarstva.

Obseg izobraževanja se je od samega začetka izrazito povečal, naraslo pa je tudi število diplomantov (okoli 16 % vseh diplomantov v terciarnem izobraževanju v letih 2005 in 2006). Število študentov se je s prvotnih 342 v študijskem letu 1996/1997 povečalo na največ vpisanih v študijskem letu 2007/2008, in sicer 16.928, v študijskem letu 2015/2016 pa je vpisanih 10.757. Slovenija je po vključenosti mladih v terciarno izobraževanje nad povprečjem Evropske unije. Več kot 90 % dijakov, ki so končali srednjo šolo in so izpolnjevali pogoje za vpis v študijske programe, se v terciarno izobraževanje vpisuje že od študijskega leta 2001/02, trend pa je v prejšnjem desetletju stalno naraščal. Tako se je v terciarno izobraževanje v letu 2008 vpisalo 96 % dijakov, ki so končali srednjo šolo. Od tega se

jih je skoraj 10 % vpisalo v višješolsko strokovno izobraževanje, 86 % pa v visokošolsko izobraževanje.

Po podatkih SURS je v letu 2015 v Sloveniji imelo visokošolsko izobrazbo 21,3% državljanov.

V obdobju od osamosvojitve do danes je Slovenija pridobila tudi dve novi univerzi. Poleg že obstoječih Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru še Univerzo na Primorskem in Univerzo v Novi Gorici. Število visokošolskih zavodov in študijskih programov se je v zadnjem desetletju bistveno povečalo. Danes v Sloveniji poleg javnih visokošolskih zavodov deluje skoraj 50 zasebnih visokošolskih zavodov, iz državnega proračuna pa se zagotavljajo sredstva za študijsko dejavnost na prvi in drugi stopnji koncesioniranih študijskih programov na zasebnih visokošolskih zavodih. Država financira redni dodiplomski študij (tudi enovit magistrski študij) in redni študij po študijskih programih druge stopnje.

V zadnjih letih se je povečala tudi mobilnost študentov in visokošolskih učiteljev ter sodelavcev – v letih od 2008 do 2015 je v okviru programa Erasmus+ v tujino na izmenjavo odšlo 12.820 slovenskih študentov in 3.715 visokošolskih učiteljev, v Slovenijo pa je prišlo 12.293 tujih študentov in 3.933 tujih visokošolskih učiteljev.

IZOBRAŽEVANJE

Predšolska vzgoja

- leta 1991 – manj kot polovica otrok vključena v vrtce
- 2014/2015 – 76,8 % otrok vključenih v vrtce, kar Slovenijo uvršča v sam svetovni vrh
- izboljšanje finančne dostopnosti vrtcev:
- država krije staršem za 2. otroka 70 % plačila za vrtec, za 3. otroka in vse nadaljnje pa so starši oproščeni plačila

Subvencionirana šolska prehrana

- šolsko leto 1992/1993: 11 % učencev, 18 % dijakov
- šolsko leto 2015/2016: več kot 1/2 vseh učencev, 43 % dijakov

Glasbene šole

- leta 1991 -18.867 učencev = 6,86 % celotne populacije osnovnošolcev
- leta 2015 – 25.448 učencev = 14 % celotne populacije osnovnošolcev

Visoka izobrazbena raven

- v letu 2015 je imelo visokošolsko izobrazbo 21,3 % državljanov
- Slovenija je po vključenosti mladih v terciarno izobraževanje nad povprečjem EU

SLOVENSKI ZNANSTVENI DOSEŽKI

Slovenska znanost je v zadnjem četrtletju prešla skozi izjemno pomembno obdobje, kjer pa smo bili priča tudi nekaterim izjemnim dosežkom in rezultatom. To priča o dejstvu, da je slovenska znanost odlična, mednarodno uveljavljena in na mnogih področjih svetovno prepoznana in vplivna.

Kot odmevne beležimo mnoge dosežke, ki slovensko znanost postavljajo v svetovni vrh na različnih področjih – vse od fizike elementarnih delcev v velikih mednarodnih kolaboracijah do poskusov, ki razkrivajo fundamentalne naravne zakonitosti in kvantni svet. Eden takšnih slovenskih raziskovalcev je sodeloval pri vrhunskih eksperimentih v CERN in posledično pri odkritju Higgsovega bozona v trkih elementarnih delcev ter zloma simetrije med materijo in antimaterijo na detektorju Belle na japonskem KEK. Posledica teh sta tudi Nobelovi nagradi za njihovo teoretično napoved.

Slovenski raziskovalni prostor je pomembno prispeval k razvoju procesov in tehnologij, ki temeljijo na uporabi obnovljivih virov energije in odpadnih snovi in je tako njihov ogljični odtis zanemarljiv. Bistveni poudarki so na uporabi izpustov ogljikovega dioksida in zmanjšan-

ju izpustov toplogrednih plinov, ob hkratnem uravnovešanju električnega omrežja s porabo električne energije pri vrhovih njene presežne tvorbe in proizvodnji uporabnih kemikalij za nadaljnjo pretvorbo. Z razvojem novih materialov in procesov so raziskovalci omogočili optimizacijo uporabe konvencionalnih in obnovljivih plinskih energijskih nosilcev v sodelovanju s tujimi in domačimi javnimi ter industrijskimi partnerji.

Na področju družboslovja in humanistike pomemben prispevek slovenske znanosti v svetovnem merilu predstavljata odkritje prvega neandertalskega glasbila in dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romskih skupnosti.

Delo in raziskave slovenskih raziskovalcev se manifestirajo tudi z objavami v ključnih revijah z najvišjim faktorjem vpliva (npr. *Nature*, *Science*), v predavanjih na uglednih mednarodnih konferencah in simpozijih, v sodelovanju z najuglednejšimi raziskovalci na svetu in ne zadnje v skupnih raziskovalnih projektih okvirnih programov za raziskavo in razvoj, kjer slovenske raziskovalne organizacije in podjetja vse pogosteje prevzemajo ključne koordinatorske vloge najvplivnejših projektov.

Slovenska znanost je v zadnjih 25 letih na različnih področjih nanizala vrsto dosežkov, ki služijo slovenskemu narodu in so prepoznavni tudi v svetovnem merilu. Naj izpostavimo nekaj primerov. Vzpostavljen je bil fizični hidravlični model za optimizacijo pozicije in dolžine vertikalnih reber v prehodu za vodne organizme, ki bistveno izboljšuje hidravlične razmere v ribjih stezah. Razvita je metodologija za analiziranje dostopnosti objektov v javni rabi, in sicer kot učinkovito orodje za odpravo grajenih in komunikacijskih ovir. Razviti so sodobni postopki in materiali za zaščito površin gradbenih objektov pred negativnimi vplivi okolja. Določeni so optimalni parametri za postopek modificiranja površine vanadijevega orodnega jekla za delo v hladnem med laserskim površinskim pretaljevanjem. Razvili so več cenovno ugodnih in okolju prijaznih materialov, ki učinkovito razgrajujejo kancerogena, mutagena in druga organska onesnažila v odpadni vodi in zraku do CO₂ in H₂O tudi brez uporabe močnih oksidantov, pri sobni temperaturi in nevtralnem pH. Razvili so biološke kazalce in teranostike za glioblastoma ter oblikovali prelomna spoznanja o možnosti njihovega celičnega zdravljenja. Geologija Slovenije s priloženo novo geološko karto umešča Slovenijo na evropski in svetovni geološki zemljevid. Slovenska novejša zgodovina na sintetičen način obravnava celoten lok slovenske

nacionalne zgodovine od oblikovanja prvega nacionalnega političnega programa Zedinjene Slovenije leta 1848 do oblikovanja nacionalne države v letih 1991–1992. V skladu s sodobnimi teoretskimi in praktičnimi uvidi je posodobljen in predrugačen pogled na predšolsko vzgojo in oblikovanje spremembe koncepta vrtcev v Sloveniji. Obogateno je tudi vedenje o naravi zgodnjega otroškega učenja števil s pomembnimi novimi dokazi o tem, da na otroško učenje števil vplivajo tudi slovnične značilnosti jezika, s katerim otroci odraščajo.

ŠPORTNI DOSEŽKI

Slovenci že od nekdaj veljamo za športni narod. To izhodišče je bilo zapisano tudi ob sprejemu prvega Nacionalnega programa športa v samostojni Sloveniji leta 2000.

Leta 1991 je bil ustanovljen Olimpijski komite Slovenije, ki ga je leto kasneje priznal Mednarodni olimpijski komite. Slovenski športniki so pod slovensko zastavo prvič nastopili na zimskih olimpijskih igrah v Albertvillu leta 1992.

Danes tekmovalke in tekmovalci sodelujejo na največjih svetovnih in evropskih športnih tekmovanjih, na katerih so praviloma zelo uspešni. Doslej so slovenski športniki na olimpijskih igrah osvojili kar 34 medalj, od tega šest zlatih, deset srebrnih in 18 bronastih, na svetovnih ter evropskih prvenstvih pa že več kot 680 medalj.

Najboljše rezultate slovenski športniki dosejajo v smučarskih skokih, alpskem smučanju, veslanju, atletiki, judu, jadraniu, športni gimnastiki, padalstvu, plesu, strelstvu, deskanju na snegu in teku na smučeh. Tudi v ekipnih športih – rokometu, odbojki, nogometu in v zadnjem času v košarki – dosejajo uspehe. Vidne uspehe pa slovenski športniki dosejajo tudi v drugih panogah.

“Ste majhna nacija, a veliki v športu!” S temi besedami je tedanji predsednik Mednarodnega olimpijskega komiteja Juan Antonio Samaranch leta 1993 ob obisku v Sloveniji povzel navdušujoč razvoj športa in olimpijske ideje v Sloveniji. Samostojno članstvo v olimpijski družini je leta 1992 Sloveniji odprlo novo obzorje v razvoju športa in olimpijskih idealov.

Po osamosvojitvi je Slovenija razvila sodobne organizacijske in zakonske razmere za razvoj športa. Leta 1994 se je OKS združil s Športno zvezo Slovenije. Nova krovna športna organizacija Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez združuje 66 nacionalnih panožnih športnih zvez in 84 lokalnih športnih organizacij, in sicer z več kot 5.300 društvi in 450.000 posamezniki.

Država prek Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ustvarja pogoje za razvoj športa z Nacionalnim programom športa, ki ga je sprejel slovenski parlament, in opredeljuje kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje. Program opredeljuje uresničevanje javnega interesa v športu in zajema celostno organizirano športno dejavnost – športno vzgojo, rekreacijo, kakovostni šport, vrhunski šport in invalidski šport. Za razvoj na področju izobraževanja in znanosti v športu v Sloveniji skrbi Fakulteta za šport.

Za redno športno dejavnost državljanov Republike Slovenije je poleg ustreznih financ nujno treba zagotoviti prostor za vadbo in telesno dejavnost tako vohunskih kot rekreativnih športnikov ter drugih ljubiteljev telesne dejavnosti in gibanja. Slovenija je v svetovnem vrhu ne samo po osvojenih medaljah, temveč tudi glede na splošno športno participacijo, ki je 64-odstotna, kar nas uvršča ob bok skandinavskih držav.

Tako so projekti sofinanciranja športne infrastrukture v zadnjih 25 letih vključevali razvojno naravnane investicije v gradnjo, posodobitev in opremljanje športnih objektov, ki v športu predstavljajo osnovne pogoje za vodenje in spremljanje procesa treninga nadarjenih otrok in mladine ter vrhunskih športnikov, hkrati pa zagotavljajo tudi ustrezne pogoje za splošno vadbo – športno rekreacijo.

S tem ciljem je država sodelovala pri več kot 860 investicijah. Zgrajenih je bilo več kot 130 novih šolskih telovadnic, od tega 30 v velikosti roketne dvorane. Novih ali posodobljenih je bilo več kot 90 nogometnih površin, športnih igrišč, trim stez, objektov za atletiko, bazenov, smučarskih skakalnic. Uredila pa so se tudi velika športna središča, kot so nogometni stadioni v Celju, Mariboru, Ljubljani, Domžalah, športne dvorane Bonifika v Kopru, Podmežak-

la na Jesenicah, Zlatorog v Celju, gimnastični center v Ljubljani, biatlonski center na Pokljuki, tekaški center na Rogli, veslaški center na Bledu ter ena največjih investicij v športno infrastrukturo – Nordijski center Planica. Projekt je bil v večinskem delu zgrajen s pomočjo sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj.

turo – Nordijski center Planica. Projekt je bil v večinskem delu zgrajen s pomočjo sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj.

RAZVOJNI PREBOJ

Leta 2004 je Slovenija vstopila v Evropsko unijo in od takrat je med uspešnejšimi državami članicami pri izvajanju evropske kohezijske politike in koriščenju evropskih sredstev. V skladu s svojo dolgoročno strategijo in cilji je Slovenija sredstva iz strukturnih skladov in Kohezijskega sklada ter sredstva ustreznega lastnega sofinanciranja usmerila predvsem v dejavnosti, ki pospešujejo družbeno-ekonomski razvoj države. V Sloveniji ni regije ali občine, kjer ne bi bilo projekta, sofinanciranega iz evropskih skladov, teh pa je bilo v enajstih letih izvajanja več kot 5.000. Zanje je bilo namenjenih dobre 4,4 milijarde evrov evropskih sredstev. Projekti so med drugim prispevali k zmanjševanju razlik v razvitosti med slovenskimi statističnimi regijami, dvigu konkurenčnosti in inovativnosti Slovenije, ustvarjanju pogojev za dvig dodane vrednosti, varovanju vodnih virov in kulturne dediščine, izkoriščanju čezmejnega podjetniškega potenciala in posledično k boljšim pogojem za življenje državljanek in državljanov.

Tako je bilo na primer:

- ustvarjenih več kot 45.000 delovnih mest,
- v investiranje v vse oblike znanja vključenih več kot 610.000 oseb,

ŠPORTNI DOSEŽKI

Sloenci smo že od nekdaj športni narod

"Ste majhna nacija, a veliki v športu!" (besede tedanjega predsednika Mednarodnega olimpijskega komiteja Juan Antonia Samarancha leta 1993 ob obisku v Sloveniji)

Mejniki v institucionalnem razvoju

- leta 1991 ustanovljen Olimpijski komite Slovenije, ki ga leto kasneje prizna Mednarodni olimpijski komite
- slovenski športniki pod slovensko zastavo prvič nastopijo na zimskih olimpijskih igrah v Albertvillu leta 1992
- leta 1994 se OKS združi s Športno zvezo Slovenije: nova krovna športna organizacija združuje 66 nacionalnih panožnih športnih zvez in 84 lokalnih športnih organizacij z več kot 5.300 društvi in 450.000 posamezniki
- leta 2000 je bil sprejet prvi Nacionalni program športa v samostojni Sloveniji

Z osvojenimi medaljami v svetovnem vrhu

- doslej so slovenski športniki na olimpijskih igrah osvojili kar 34 medalj, od tega 6 zlatih, 10 srebrnih in 18 bronastih, na svetovnih ter evropskih prvenstvih pa že več kot 680 medalj

Narod rekreativnih športnikov

- Slovenija je v svetovnem vrhu tudi glede na splošno športno participacijo, ki je 64-odstotna, kar nas uvršča ob bok skandinavskih držav

Več kot 860 razvojno naravnanih investicij države v gradnjo, posodobitev in opremljanje športnih objektov

- zgrajenih več kot 130 novih šolskih telovadnic
- več kot 90 novih ali posodobljenih nogometnih površin, športnih igrišč, trim stez, objektov za atletiko, bazenov, smučarskih skakalnic
- nordijski center Planica med največjimi investicijami v športno infrastrukturo

- z neposrednimi subvencijami podprtih več kot 3.000 majhnih in srednjih podjetij, ki so ustvarila 1.400 inovacij in patentov ter spodbudila za 1,75 milijarde evrov zasebnih vlaganj,
- zagotovljenih več kot 75.000 m² nove raziskovalne oziroma izobraževalne infrastrukture, vključno z nakupi raziskovalne opreme,
- tri prenovljene fakultete s področja naravoslovja in tehnike,
- povečal se je delež javno veljavnih programov izobraževanja in usposabljanja, in sicer s 5 % na 41 %,
- zgrajenih 10 urgentnih centrov,
- do širokopasovnega omrežja na t. i. belih lisah je bil omogočen dostop 30.000 gospodinjstvom; več kot 14.800 novih širokopasovnih priključkov,
- izvedenih je bilo več kot 1.000 projektov v lokalnih skupnostih, ki so prispevali k skladnejšemu razvoju,
- s pomočjo evropskih sredstev se je število turističnih kapacitet povečalo za več kot 11.800, število obiskovalcev v obnovljenih in revitaliziranih objektih kulturne dediščine in javne kulturne infrastrukture pa za 760.000,

RAZVOJNI PREBOJ

Koriščenje evropskih sredstev 2004 - 2013

Slovenija je med uspešnejšimi državami članicami pri izvajanju evropske kohezijske politike in koriščenju evropskih sredstev

- 4,4 milijarde evrov evropskih sredstev
- uresničenih več kot 5000 projektov
- ustvarjenih več kot 45.000 delovnih mest

Izobraževanje in znanost

- v vse oblike znanja vključenih več kot 610.000 oseb
- 3 prenovljene fakultete s področja naravoslovja in tehnike
- več kot 75.000 m² nove raziskovalne oz. izobraževalne infrastrukture, vključno z nakupi raziskovalne opreme
- delež javno veljavnih programov izobraževanja in usposabljanja se je povečal s 5 na 41 %

Zaposlovanje

- več kot 750.000 oseb vključenih v aktivnosti v okviru spodbujanja podjetništva in prilagodljivosti, zaposljivosti iskalcev dela in neaktivnih, razvoja človeških virov in vseživljenjskega učenja, enakosti možnosti in spodbujanja socialne vključenosti ter institucionalne in administrativne usposobljenosti

Infrastruktura, promet

- prenovljeni državni portal e-uprava nudi oddajo več kot 180 različnih vlog po elektronski poti
- 30.000 gospodinjstev dobilo dostop do širokopasovnega omrežja na t. i. belih lisah
- več kot 14.800 novih širokopasovnih priključkov
- posodobljenih 155 km železniških prog
- zgrajenih ali posodobljenih skoraj 90 km cest,
- zgrajenih ali posodobljenih skoraj 40 km kolesarskih povezav
- zgrajenih ali posodobljenih še 9 velikih projektov s področja prometa
- posodobitev letališke infrastrukture na letališču Maribor

Zdravstvo

- zgrajenih 10 urgentnih centrov

Kultura, turizem, šport

- za 760.000 se je povečalo število obiskovalcev v obnovljenih in revitaliziranih objektih kulturne dediščine in javne kulturne infrastrukture
- Knjižnica slepih in slabovidnih in nov sintetizator govora slovenskega jezika eBralec
- 11.800 več turističnih kapacitet
- nordijski center Planica, ki je s skoraj 48 mio evrov sredstev ena največjih investicij v športno infrastrukturo v Sloveniji

Podjetništvo

- neposredne subvencije dobilo več kot 3.000 majhnih in srednjih podjetij, ki so ustvarile 1.400 inovacij in patentov ter spodbudile za 1,75 milijarde evrov zasebnih vlaganj

Okolje, ekologija

- zgrajenih 5 centrov za ravnanje z odpadki
- več kot 40 čistilnih naprav
- več kot 670 km kanalizacijskega omrežja
- 150.000 prebivalcev priključenih na kanalizacijski sistem
- več kot 1.100 km vodovodnega omrežja
- 400.000 prebivalcev dobilo boljšo oskrbo in dostop do pitne vode
- dokončanih še 18 velikih projektov na področju okolja
- več kot 150.000 ton CO2 zmanjšanje emisij toplogrednih plinov
- več kot 300 GWh prihrank končne energije

Kmetijstvo

- 99,7% črpanje sredstev v okviru Programa razvoja podeželja v programskem obdobju 2007-2013, kar pomeni več kot milijardo evrov v podporo slovenskemu kmetijstvu
- podprtih 54.000 kmetijskih gospodarstev
- ustvarjenih 1.170 novih delovnih mest
- več kot 50 % sredstev namenjenih za ukrepe v območjih z naravnimi in posebnimi omejitvami za kmetijsko pridelavo in za kmetijsko okoljske ukrepe

Lokalna skupnost

- več kot 1000 projektov za skladnejši razvoj v lokalnih skupnostih

- v aktivnosti v okviru spodbujanja podjetništva in prilagodljivosti, zaposljivosti iskalcev dela in neaktivnih, razvoja človeških virov in vseživljenjskega učenja, enakosti možnosti in spodbujanja socialne vključenosti ter institucionalne in administrativne usposobljenosti je vključenih več kot 750.000 oseb,
- posodobljenih je bilo 155 km železniških prog,
- zgrajenih ali posodobljenih skoraj 90 km cest, skoraj 40 km kolesarskih povezav in še devet velikih projektov s področja prometa,
- zgrajenih pet centrov za ravnanje z odpadki, več kot 40 čistilnih naprav, več kot 670 km kanalizacijskega omrežja, več kot 1.100 km vodovodnega omrežja in dokončanih še 18 velikih projektov na področju okolja,
- na kanalizacijski sistem priključenih 150.000 prebivalcev, 400.000 prebivalcev pa je dobilo boljšo oskrbo in dostop do pitne vode,
- doseženo zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za več kot 150.000 ton CO2 in prihranek končne energije za več kot 300 GWh.

Skoraj 17 milijonov evrov pa je bilo v okviru programa Norveškega finančnega mehanizma in Finančnega mehanizma Evropskega gospodarskega prostora v obdobju 2009 do 2014 namenjenih za obnovo treh kulturnih spomenikov, ureditev javne infrastrukture v dveh naravnih parkih, štiri projekte na področju upravljanja območij Natura 2000, 19 projektov za izboljšanje javnega zdravja in zmanjšanje neenakosti pri varovanju zdravja in pet projektov, ki so usmerjeni v izboljšanje položaja žensk na vodilnih mestih v gospodarstvu in političnem življenju ter zagotavljanje usklajenega poklicnega in družinskega življenja.

Švica je Sloveniji v okviru t. i. švicarskega prispevka za obdobje 2007 - 2017 donirala okoli 18 milijonov evrov. Doslej smo jih izkoristili 95 odstotkov, med drugim za 27 energetske obnovljenih stavb (poleg šol in vrtcev tudi muzej, knjižnica in olimpijski bazen), 39 objektov, ki za ogrevanje in proizvodnjo energije uporabljajo obnovljive vire energije, 37 osnovnih šol na Primorskem, ki so tri leta izvajale izobraževalni program, v katerega je bilo skupno vključenih več kot 20.000 učencev in učiteljev, nakup dveh obsevalnikov za mariborsko onkologijo in 12 postdoktorskih štipendij za znanstvenike iz Slovenije v Švici.

www.slovenija25.si
www.ukom.gov.si
www.slovenia.si